

APERITIFF

07 JOI • 18 Iunie • 2026

DE CAPUL NOSTRU PENTRU CEI LĂSAȚI ÎN URMĂ

22-31 ENGLISH PAGES

PUBLICAȚIE OFICIALĂ A TIFF ISSN 2784-3815 ISSN - L 2784 - 3149

Cum de mai poți găsi căldură acolo unde părinții au lăsat pustiu prin plecarea lor la muncă în străinătate? Recent premiat la Berlinale cu CICA Art Cinema Award în secțiunea Forum, cel mai nou film al lui Tudor Cristian Jurgiu, distribuit de Transilvania Film, vorbește despre adolescenții rămași în urma mării migrații românești.

▶
3

▶ **Industry Events la TIFF.25**
În perioada 18-20 iunie au loc la TIFF importante discuții din industria audiovizuală, prin intermediul RO Days | Industry Events, program dedicat profesioniștilor din domeniu.

16
30
31

▶ **Interviu cu Golazin Ardestani**
Golazin Ardestani, actriță, cântăreață și voce de frunte a disidenței iraniene, vorbește despre curaj și asumare în filmul în care joacă: *Tipul de la pomepe funebre*.

06

BILETE TIFF.25

VÂNZAREA BILETELOR:

ONLINE, pe tiff.eventbook.ro și prin aplicația mobilă a festivalului, TIFF Official APP. Biletele cumpărate prin sistemul online sau direct prin aplicație se supun aceluiași reguli prezentate în politica oficială de bilete a festivalului.

DE LA CASIERIILE TIFF, începând de luni, **8 iunie 2026: Cinema FLORIN PIERSIC**, Piața Mihai Viteazul, nr. 11 / **Cinema VICTORIA**, B-dul Eroilor, nr. 51 / **Piața Unirii** / iar din 12 iunie în: **Cinema ARTA**, str. Universității, nr. 3

Programul casierilor:

Luni, 8 iunie – Joi, 11 iunie: 11:00 – 19:00;
Vineri, 12 iunie – duminică, 21 iunie: 09:00 – 23:00.

ATENȚIE!

Recomandăm procurarea biletelor online.

Vor exista doar patru puncte de vânzare a biletelor, la Cinema Florin Piersic, Cinema Victoria, Cinema Arta și în Piața Unirii, ce vor fi deschise pe toată perioada de desfășurare a festivalului, conform programului de mai sus. Toți posesorii de acreditări trebuie să își procure bilete cu valoare zero de la casierile festivalului, din aplicația mobilă TIFF Official APP sau de pe tiff.eventbook.ro.

PREȚURILE BILETELOR

• **Bilet de intrare unic** (valabil pentru o singură proiecție) pentru toate categoriile de spectatori: 30 lei.

• **Bilet matineu** (valabil pentru proiecțiile din intervalul orar 09.00 – 14.00): 25 lei

BILETE CU PREȚ SPECIAL:

• Bilet pentru proiecțiile în aer liber: 25 lei

• Bilet pentru **Gala de deschidere**: 60 lei*

• Bilet pentru **Ceremonia de închidere**: 60 lei*

• Bilet pentru **Concerte, cine-concerte**: 50 lei*

• Bilet pentru **evenimentele Film Food**: în funcție de eveniment*

• **Noite Morricone Show** – Prețurile biletelor, în funcție de categorie*, sunt disponibile online pe tiff.eventbook.ro

Persoanele cu handicap beneficiază de bilete gratuite pentru maximum 3 proiecții, din aceeași zi, în limita locurilor alocate disponibile, cu excepția cine-concertelor, evenimentelor Film Food, Gaieli de decernare a Premiilor TIFF și a Spectacolului Noite Morricone, în baza certificatului de încadrare în grad de handicap și a actului de identitate. Însoțitorii persoanelor care necesită asistent personal vor beneficia, de asemenea, de bilete gratuite pentru aceleași proiecții.

POLITICĂ DE ACCES:

Accesul la eveniment se face prin scanarea biletului, fie printat, fie în format electronic, de pe dispozitivele mobile. Accesul este posibil doar pe baza unui bilet valabil la proiecția respectivă (exceptând copiii sub 3 ani, care nu ocupă un loc individual).

Cu 5 minute înaintea începerii oricărei proiecții, se va permite intrarea în sală a deținătorilor de acreditări TIFF, care nu au reușit să își procure **BILETE DE INTRARE**, cu condiția să existe locuri libere în sală.

Locurile în sală sunt garantate până cu 5 minute înainte de începerea proiecției. De asemenea, **DUPĂ ÎNCEPEREA PROIECȚIEI, ACCESUL ÎN SALĂ ESTE INTERZIS!**

Locurile nu sunt alocate și sunt disponibile la alegerea spectatorului.

ATENȚIE: Filmele din cadrul festivalului pot conține scene de sex, violență sau limbaj licențios, astfel că vă recomandăm să verificați descrierea acestora din programul oficial înainte de a cumpăra biletele. Accesul cu animale de companie nu este permis în incinta sălilor de cinema. Consumul de băuturi și produse alimentare din exterior este interzis.

ANULARE BILETE ȘI RAMBURSARE BANI

Biletele achiziționate nu pot fi anulate sau schimbate. Se returnează contravaloarea biletelor doar în cazul în care proiecția este anulată în avans din motive tehnice, condiții meteorologice nefavorabile sau alte cazuri

Premiul publicului TIFF.25

COMPETIȚIE

1	AICI MĂ SIMT ACASĂ / FEELS LIKE HOME	4.74
2	GOL GOLUȚ / TRULY NAKED	4.43
3	TATĂL NOSTRU / OUR FATHER	4.4
4	UMBRA TATĂLUI MEU / MY FATHER'S SHADOW	4.37
5	HANGARUL ROȘU / THE RED HANGAR	4.19
6	REGELE SOARE / LE ROI SOLEIL	3.79
7	O FANTOMĂ UTILĂ / A USEFUL GHOST	3.77
8	BUTTERFLY	3.67
9	SE FACE ZI / THE NIGHT IS FADING AWAY	3.56
10	LIONEL	3.52

BAROMETRU GENERAL

1	CINA / THE DINNER	4.87
2	GORKY RESORT	4.77
3	AICI MĂ SIMT ACASĂ / FEELS LIKE HOME	4.74
4	STRADA MÁLAGA / CALLE MÁLAGA	4.71
5	ULTIMUL VIKING / THE LAST VIKING	4.66
6	VALEA ZÂMBETELOR / THE HOLY BOY	4.64
7	UN AN DE ȘCOALĂ / UN ANNO DI SCUOLA	4.61
8	KOKUHO	4.6
9	LUCRURI NESPUSE / THINGS WE DON'T SAY	4.59
10	UN BĂIAT CUMINTE / GOOD BOY	4.54

Puteți vota în aplicația oficială TIFF, de pe telefon sau prin linkul primit pe e-mail după proiecție. Votul pentru fiecare film este deschis timp de 24 de ore de la proiecție. Cei care votează prin aplicația de pe smartphone intră automat în tombola cu premii zilnice oferite de sponsorii TIFF. Fiecare vot contează și ne ajută să desemnăm câștigătorul Premiului Publicului, care va fi acordat la gala de sămbătă. Mulțumim!

Concertul zilei la Muzeul de Artă Vibrant

Proiectul muzical experimental Vibrant îmbină texturi electronice într-o estetică sonoră influențată de ritmuri arhaice, folclor, muzică orientală și ecouri ale tradiției bizantine.

Anda Pășcuță

Gândit ca un demers colectiv între membrii trupei, proiectul explorează improvizația ca element central, fiecare muzician contribuind la construcția unui spațiu sonor fluid, în continuă transformare.

De la secvențe atmosferice, introspectivă, către dezvoltări ritmice reconfigurate în limbaj contemporan, Vibrant invită publicul la o experiență amplă de ascultare și dans. Aceștia colaborează și improvizează pe scenă, creând un dialog între instrumente tradiționale și tehnologii moderne de producție muzicală.

Biletele se pot achiziționa pe tiff.eventbook.ro, aplicația oficială TIFF, sau tiff.ro.

JOI, 18 Iunie, ORA 19:00 / MUZEUL DE ARTĂ

de forță majoră. Urmăriți site-ul oficial al festivalului tiff.ro și tiff.eventbook.ro pentru informații referitoare la reprogramarea proiecțiilor. Contravaloarea biletelor nu se returnează în situația în care condițiile meteo se deteriorează după începerea proiecției. De asemenea, nu se returnează contravaloarea biletelor nefolosite din pachetul de abonamente.

ÎN CAZ DE PLOAIE

Biletele cumpărate pentru proiecțiile care se mută în interior își păstrează valabilitatea.

• Proiecția zilnică a filmului din **PIAȚA UNIRII OPEN AIR**, ora **21:45**, va avea loc în aceeași seară la **Casa de Cultură a Studenților**, începând cu ora **23:00**

• Proiecția zilnică a filmului din **IULIUS PARC OPEN AIR** va avea loc în aceeași seară la **Cinema Mărăști**, începând cu ora **22:30**.

• Proiecția zilnică a filmului de la **MUZEUL DE ARTĂ**, ora **21:30**, va avea loc în aceeași seară la **Cercul Militar**, începând cu ora **23:15**.

LOCAȚII:

CINEMA FLORIN PIERSIC, Piața Mihai Viteazul, nr. 11
CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR, Piața Lucian Bлага, nr. 1-3
PIAȚA UNIRII OPEN AIR
CINEMA VICTORIA, B-dul Eroilor, nr. 51
CERCUL MILITAR, B-dul Eroilor, nr. 51 * fără rampă de acces pentru persoanele cu dizabilități
MUZEUL DE ARTĂ, str. Piața Unirii, nr. 30
CINEMA DACIA, str. Bucegi, bl A1
CINEMA MĂRĂȘTI, str. Aurel Vlaicu, nr. 3,
CĂSTELUL BĂNFFY BONTIDA, DJ161, localitatea Bonțida
TEATRUL NAȚIONAL CLUJ NAPOCA, Piața Ștefan cel Mare, nr. 2-4
STATIUNEA DE CERCETARE HORTICOLĂ USAMV, Strada Horticultorilor nr. 5

APERITIFF

Redactor-șef:
Dan Boicea

Editori:
Ion Indolean
Claudia Negrea
Ruxandra
Predescu
Oana Balaci
Șerban Mark Pop
Maria Barbu
Louisa Miclăuș
Maria Măruță

Titus
Constantinescu
Ecaterina Volmer
Tamara Văscu
Bogdan Slab
Andreea Ghica
Carina Domuța
Anais Dragu
Mara Vintu
Irina Mărințuș
Valentina Chitic

Junior editori:
Alina Agafiței
Flavia Ciucaș
Ioan Ștepoaie
David Seko
Anda Pășcuță

Graphic design:
Carmen Gociu
Gabi Bora
Vasile Pipas

Tipărit la: Garamond

Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii

Proiect realizat cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Cluj-Napoca

De capul nostru

Lăsați în urmă

Șerban Mark Pop

Cu toții știm pe cineva ai cărui părinți, frați sau alte rude au plecat la muncă în străinătate. Mulți chiar au trăit-o pe piele. Marea migrație ce a avut loc cu precădere până în anii 2010, dar continuă, într-o formă oarecare, până în ziua de azi, este indubitabil una dintre marile traume ale românilor zilelor noastre. Copii lăsați cu bunicii, serbări și festivități ratate, apeluri pe Skype, case neterminate, pachete bine legate, bani pentru încă o săptămână. Acesta este peisajul dezolant în care-și plasează Tudor Cristian Jurgiu cel mai nou film, *De capul nostru*. Însă ce reiese e departe de a fi dezolant. Deși înconjurați de bălăriile unui orașel fără nume și împovărați de dorința de a-și primi părinții înapoi, Flavia (Denisa Vraja) și Luca (Vlad Furtună) găsesc căldură unul în îmbrățișarea celuiilalt și-n lăncezeală. Alături de sora mai mică a lui Luca, Tina (Mara Diaconu Ducica) și de un duo misterios de copii fugiți de acasă, compus din Lia (Sofia Vasiliu) și Dudu (Dominique Toma), aceștia petrec cinci zile împreună într-un *summer haze* aproape idilic. *Aproape*, deoarece Jurgiu nu se lasă purtat de valul clișeeor filmelor cu adolescenți, învălmășite de crize emoționale și momente apoteotice care să puncteze „iaca aici e un *coming-of-age*”.

Jurgiu declară în exclusivitate pentru AperiTIFF că a căutat o poveste sinceră și fără un astfel de catharsis din respect pentru poveștile adunate în cercetarea parcursă alături de co-scenarista Anca Buja pe tema migrației, care nu se termină niciodată cu momente dramatice. Sensibilitatea și inte-

Tudor Cristian Jurgiu se întoarce cu *De capul nostru*, un coming-of-age dulce-acișor ca o după-amiază amară de vară despre copiii lăsați în urma mării migrații.

gritatea ghidează deci *De capul nostru* de-a lungul celor cinci zile într-un oraș supus arșiței, intercalate ocazional cu spațiul meditativ-liminal al naturii, în special al unei peșteri întunecate ce pare a fi un portal (fie el și incomplet) dinspre copilărie.

Cât mai e copilărie însă, Jurgiu o surprinde cu atenție și ghidușie alături de o distribuție plină de culoare, de la tăioasa Tina – Mara Diaconu Ducica e o bijuterie cum rar apare pe ecran – la magneticul Dudu, trâmbițând mereu vesel despre magii și voci, însă fără a fi redus la statutul de comic relief sau copil bizar problemă, ci doar lăsat să se joace într-o îngenuă vervă copilăroasă.

Întrucât Jurgiu declară că munca alături de copii „a fost cea mai plăcută experiență de la filmarea asta”, e îmbucurător că fix aceștia, mai mult decât orice alt element al filmului, captivează.

Cât despre Luca și Flavia, a căror relație tipic adolescentină, plină de ambiguități, vorbe nespuse, mici atingeri și/sau priviri furate și o căruță de *horny rage*, aceasta bolborosește intercalat de-a lungul filmului. Atunci când „erupe”, Jurgiu îi oferă o distanță discretă, înhămând orice tendință de a derapa în melodramatic sau slinos cu o reținere rară, dar bine primită. Aceeași reținere nu-și are locul și în conversațiile dintre cei doi și părinții lor, plecați cu toții la muncă în străinătate, pline de emfază și un iz poetic rohmerian, prezent mai ales atunci când Flavia cere ca mama ei să aibă „brațe

lungi-lungi, telescopice” să o îmbrățișeze de departe. Departele însă de a fi ridiculizante sau discordante, scurtele interludii familiale răcoresc zilele idilice și tăcute ale acestor copii timizi, inspirați, spune regizorul, de către filme precum *Paranoid Park* sau *Elephant* de Gus Van Sant. Oricât de timizi ar fi copiii între ei, dialogând prin joculețe, glumițe și dansuri, puși față în față cu familia dezbinată, efectul e clar. Tot raiul călduros construit de mințile lor copilăroase este, la urma urmei, un strat subțire de vopsea peste case neterminate și divorțuri. Totul e, de fapt, o „mare consolare”, cum punctează și Flavia într-un brief moment de luciditate dinaintea unei secvențe numită de monteurul Alexandru Popescu drept „o furtună la finalul verii”.

Un exercițiu regizoral atent și un *coming-of-age* băntuit de absența oricărei autorități – așa se însumează *De capul nostru*, fără a pierde vreodată balansul și a plonja fie în melodramă inautentică, fie în vis idealizat.

Filmul distribuit de Transilvania Film intră din 26 iunie în cinematografele din România.

JOI, 18 Iunie, ora 18:00 / CINEMA FLORIN PIERSC
VINERI, 19 Iunie, ora 20:30 / CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR

COMPETIȚIE

O fantomă utilă – obiectele absenței

Ion Indolean

Există filme care par să pornească dintr-o idee imposibil de luat în serios și care, tocmai prin libertatea acestei premise, ajung într-o zonă neașteptat de profundă. A *Useful Ghost* începe ca o comedie supranaturală cu aparențe de farsă: Nat, o femeie moartă din cauza poluării, revine în viața soțului ei, March, posedând

un aspirator roșu. E genul de idee care ar putea rămâne la nivel de poantă bizară, dar cineastul thailandez Ratchaporn Boonbunchachoke are inteligența de a o lua în serios fără să-i anuleze umorul.

Ce surprinde imediat este frumusețea cadrului. Fiecare spațiu, coregrafiat cu mare atenție, apare ca extensie a unei lumi unde absurdul

se combină cu firescul. Imaginea are o eleganță aproape hipnotică, iar obiectele domestice, coridoarele, camerele și aparatele capătă o stranie demnitate, trecând de la gag vizual la locuri improbabile

dente afective. În momentele de criză, apelează la mama lui, o prezență dominantă, practică, intruzivă, care pare să știe mereu ce trebuie făcut, chiar și cu riscul de a răni. Acest debut regizoral se întrebă, de fapt, cum te obișnuiești cu absența? Cum lași o persoană să plece când tot ce ai în jur pare încă locuit de ea? Fantomele se transformă în figuri ale memoriei, iar obiectele în mici depozite ale pierderii. Premisa rămâne jucăușă, pe alocuri de-a dreptul trăsniță, dar sub ea se simte o întrebare foarte serioasă: ce facem cu cei dispăruți, atunci când nu mai sunt aici, dar continuă să ne organizeze viața?

Așa se face că filmul devine mai mult decât o curiozitate exotica sau o comedie neagră cu fantome. Este o poveste despre iubire, control, familie și imposibilitatea de a curăța complet trecutul. Aspiratorul, obiectul care ar trebui să absoarbă praful, ajunge să păstreze tocmai ce nu poate fi îndepărtat: urmele unei vieți comune, ale unui atașament și ale unei dureri care refuză să fie evacuate.

**JOI, 18 Iunie, ora 12:30 /
CINEMA VICTORIA**

O fantomă posedă un aspirator, iar o glumă absurdă se transformă într-o poveste delicată despre doliu, memorie și iubire.

în care se adună memoria unei iubiri pierdute.

March este un bărbat blocat în doliu, incapabil să accepte dispariția soției și, în același timp, incapabil să se desprindă de propriile depen-

TIFF Lounge în Piața Unirii

Începând cu ora 16:00, vă așteptăm la o discuție InspiraTIFF cu actrița Maria Popistașu, moderată de jurnalista Cristina Stănculescu.

De la ora 17:00, continuăm cu TIFF Talks – „Cascadorii râsului: despre riscurile umorului negru”. Vor vorbi regizorul Corneliu Porumboiu, comedianta Ioana Luiza și comediantul Mircea Bravo, iar discuția va fi moderată de jurnalistul Mihnea Măruță.

La ora 18:00 va avea loc lansarea volumului „Romanian Capitalism on Film: Microhistories of Hope, Anxiety and Adaptation”, semnat de cercetătorul Constantin Părvulescu și conf. univ. Claudiu Turcuș și publicat de Edinburgh University Press. Evenimentul îi are ca invitați pe regizoarea de teatru Gianina Cărbunariu, criticul Mihai Fulger, alături de autorii volumului.

Azi la TIFF sosesc...

Actrița **Alexandra Maria Lara** și actorul **Sam Riley** vin astăzi la TIFF. Ei fac parte din distribuția filmului *Bulk*. Regizorul Ben Wheatley și actorul Sam Riley vor fi prezenți la proiecția filmului din data de 19 iunie, de la ora 17:30 de la Cinema Victoria.

Actrița **Ioana Flora** este pe afișul noului lungmetraj regizat de Adrian Sitaru – *Piatră Foarfecă Hârtie* – proiectat în secțiunea **Zilele Filmului Românesc** la TIFF, vineri, 19 iunie, de la ora 20:45 la Cercul Militar și sâmbătă, 20 iunie, de la ora 19:30 la Cinema ARTA Cluj.

Tot astăzi la TIFF ajung **Emmanuel Eckert**, producător francez (reprezentând Samara Media), care participă în cadrul programului dedicat profesioniștilor din industrie, numit RO Days | Industry Events. Iar regizoarea olandeză **Nanouk Leopold** participă în cadrul „Focus Olanda”, unde își prezintă cel mai nou lungmetraj intitulat *Căprioara*.

Close-up: Corneliu Porumboiu

Anatomia unei priviri

O retrospectivă Corneliu Porumboiu nu este doar ocazia de a revedea filmele unuia dintre cei mai importanți cineaști români, ci și de a observa, pus cap la cap, traseul unei priviri.

Ion Indolean

Polițist, adjektiv

ci filtrată prin ridicol, memorie șovăielnică, orgoliu provincial și nevoia oamenilor de a-și găsi un loc într-o poveste colectivă.

În *Polițist, adjektiv*, zoomul se strânge. Nu mai avem Revoluția, ci o instituție: poliția, legea, dicționarul, cuvintele care pot decide viața cuiva. Filmul nu întreabă doar ce este legal, ci cum ajunge o

mantă: un meci vechi de fotbal, comentat de regizor împreună cu tatăl său, fost mare arbitru. În spatele imaginii neclare, al zăpezii și al conversației aparent calme, se ascunde memoria, filiația, comunismul târziu și diferența dintre felul în care doi oameni își amintesc aceeași lume. *Comoara* și *Fotbal înfinit* continuă această fascinație pentru regulă, joc, obsesie și utopie modestă, iar *La Gomera* arată cum Corneliu Porumboiu poate deplasa toate aceste preocupări într-o formă mai ludică, mai apropiată de cinemaul de gen, fără să renunțe la întrebările lui despre limbaj, convenție și adevăr – aici se apropie magistral de Jim Jarmusch, un alt geniu al ritmului molcom și al limitelor controlului.

Privite împreună, aceste filme compun o

Cineastul original din Vaslui nu pare să fi devenit autor printr-un program teoretic fixat de la început, ci printr-o formă de descoperire treptată. A învățat făcând, încercând, renunțând, rafinând. De aici vine, poate, și senzația că filmele lui nu se așază niciodată într-o rețetă, chiar dacă sunt imediat recunoscutibile. Au ritm, umor, tăceri, observație socială, dar mai ales o neîncredere fertilă în adevărurile livrate prea repede.

Cu scurtmetrajele *Pe aripile vinului* și *Călătorie la oraș* păstrează ceva din plăcerea observației directe: satul, orașul de provincie, oamenii prinși în situații comice, o Românie încă instabilă, în care ridicolul cotidian poate deveni oricând simptom social. *Visul lui Liviu* duce mai departe această zonă: blocuri, mici combinații, decreșei, rochii de mireasă, plecări în străinătate, supraviețuire de tranziție. Tânărul Porumboiu căuta atunci o lume, o prindea în limbajul ei colocvial și o lăsa să se dezvăluie prin întâmplări aparent minore.

La Gomera

A fost sau n-a fost?

Porumboiu pornește deseori de la lucruri mici – o emisiune locală, o urmărire banală, o discuție despre un cuvânt, un meci de fotbal, o comoară îngropată –, ca tocmai aceste detalii să deschidă întrebări mari.

Cu *A fost sau n-a fost?*, miza se lărgeste spectaculos, chiar dacă forma rămâne frustă. Revoluția, unul dintre marile subiecte ale României postcomuniste, este coborâtă într-un studio de televiziune locală, cu trei oameni care încearcă să stabilească, în direct, dacă orașul lor a participat cu adevărat la istorie. Aici se vede foarte clar metoda sa: tema mare nu este atacată frontal, solemn,

societate să confunde legea cu sensul ei moral. Apoi, în *Când se lasă seara peste București sau Metabolism*, se întoarce spre cinema însuși: corpul actorului, timpul peliculei, boala, producția, relația dintre regizor și acțriță, dintre artă și economie. Cotidianul nu dispare, dar devine mai abstract, mai închis, mai autoreflexiv.

Al doilea joc radicalizează această căutare printr-un gest de o simplitate dezar-

călătorie cinematografică în care realitatea e observată, descompusă, ironizată și transformată într-un teritoriu al îndoielii. Ce este istoria? Cine are dreptate? Ce mai înseamnă legea? Cum funcționează memoria? Ce poate cinemaul să arate și ce îi scapă mereu?

De aceea, o retrospectivă integrală nu înseamnă doar o celebrare, ci și o invitație la relectură. Filmele sale nu dau răspunsuri definitive; mai degrabă construiesc dispozitive prin care realitatea începe să se clatine. Iar în această clătinare, în acest umor sec, în această răbdare a privirii, se află una dintre cele mai clare forme auctoriale din tot cinemaul românesc. ■

Libertatea nu se negociază

O conversație cu Golazin Ardestani

David Seko

Foto: Chris Nemes

Pornind de la proiecția celui mai nou film al regizorului Abdolreza Kahani, *Tipul de la pompe funebre*, condamnare fermă a regimului de la Teheran, am purtat o conversație cu Golazin Ardestani, actriță, cântăreață și voce de frunte a disidenței iraniene. Arestată în multiple rânduri de către poliția iraniană a moravurilor pentru cântat în spațiul public, Gola, după numele de scenă, continuă să militeze din exil pentru înlăturarea dictaturii ayatolahilor și să inspire mii de oameni, victime ale opresiunii de orice fel.

Cum ați ajuns să faceți parte din echipa filmului?

Filmam la Los Angeles alături de Nima, actorul principal din *Tipul de la pompe funebre*, când m-a întrebat dacă aş vrea să joc într-un film regizat de Abdolreza Kahani. După încheierea filmărilor, Abdolreza m-a contactat și mi-a spus că ar vrea să discutăm, pentru că auzise povestea mea. Abdolreza mi-a spus că ar vrea să discutăm, pentru că auzise povestea mea. Știa că nu am voie să cânt în Iran și

Am simțit că, pentru mine, acest film reprezintă o altă formă de protest.

că nu mă mai pot întoarce în țară. M-a întrebat dacă sunt de acord ca filmul să conțină acest element biografic. I-am spus că da,

pentru că este foarte important să creștem gradul de conștientizare cu privire la ceea ce se întâmplă în Iran. Practic, Jana sunt eu. Este o reflecție nu neapărat a personalității mele, ci a vieții mele. Ea trăiește în exil. Regimul o consideră indezirabilă. Cântă melodii de protest. Nu se poate întoarce acasă. Și-a întrerupt legăturile cu familia. Exact asta trăiesc și eu. Singura diferență dintre mine și Jana este faptul că ea își dorește să-și ia viața. Eu nu cred în această perspectivă. Totuși, știu că există oameni care ajung să gândească astfel. În perioada filmărilor am aflat vestea morții jurnalistului Kianush Sanjari, care s-a sinucis aruncându-se de pe o clădire. Ultimul lui mesaj pe X (fostul Twitter) spunea: „Murim din dragoste pentru viață, nu pentru moarte.”

Credeti că moartea poate reprezenta o formă de libertate?

Pentru unii oameni nu mai există altă opțiune. Este ca și cum ar spune: „Sunt dispus să mor dacă asta poate aduce schimbarea, dacă pot face ceva cu adevărat important.”

La urma urmei, ce poate fi mai valoros decât viața unui om? Oamenii care ies în stradă știu că guvernul folosește armament militar împotriva propriului popor. Sunt conștienți de acest lucru. Dar protestează pentru că schimbarea este vitală. Oamenii trebuie să înțeleagă faptul că regimul islamic este un pericol pentru societate în ansamblu.

În Iran, înainte de a ieși în stradă, oamenii își iau rămas-bun de la familie.

Este limpede că aveți o mare încredere în puterea artei de a lupta împotriva dictaturii.

Absolut. Tocmai de aceea, în Iran, arta este supusă unei cenzuri atât de dure. Regimul cunoaște puterea muzicii. Cunoaște puterea cinematografului. Știe că aceștia ajung direct la inimile oamenilor. Arta călătorește și depășește barierele lingvistice. Mulți oameni nici măcar nu știu că femeile din Iran nu au voie să cânte în public. Când cineva aflat la celălalt capăt al lumii vede acest film, înțelege că problema este mult mai profundă decât ceea ce, în Occident, asociem de obicei cu ideea de egalitate. Întregul sistem trebuie schimbat. Femeile nici măcar nu au voie să intre pe stadioane. Aveam șaisprezece ani când a trebuit să-mi tund părul pentru a putea merge cu bicicleta. Mi-am ales un nume bărbătesc pentru a putea face ceea ce îmi doream, pentru a putea juca fotbal pe stradă.

Cum credeți că putem ajunge la oamenii care își doresc doar să trăiască în liniște, indiferent de ceea ce se întâmplă în jurul lor și indiferent ce trebuie să facă pentru a-și păstra confortul? Pentru că lupta împotriva terorii presupune disponibilitatea de sacrificiu.

Eu spun mereu următorul lucru: imaginați-vă că vă aflați într-un avion. Unii călătoresc la clasa economică, alții la clasa întâi. Dar dacă motorul avionului se defectează, toți vor muri, indiferent unde stau. În Iran există oameni care spun: „Dacă ai bani, poți trăi bine.” Sau: „Da, există restricții, dar...” Însă și acei oameni încep acum să simtă consecințele. Se confruntă cu probleme pe care nu și le-ar fi imaginat vreodată, precum penele masive de curent. Când un regim este corupt, corupția se răspândește peste tot.

Nu poți lupta împotriva tiraniei așteptându-te să nu existe consecințe, nu-i așa?

În 2011, când am părăsit Iranul pentru ultima dată, am sărutat peretele casei noastre înainte de a pleca. Știam că, foarte probabil, nu mă voi mai întoarce niciodată. Cu familia mea nu mai țin legătura. Dar cred că fiecare pas pe care îl fac, fiecare interviu pe care îl acord, fiecare cântec pe care îl compun poate ajunge foarte departe și poate produce o schimbare. Când regimul va cădea, ne vom recăpăta libertatea. ■

Joi, 18 iunie, 18:15 / Cercul Militar
Vineri, 19 iunie, 22:15 / Universitatea Sapientia
Cele două proiecții vor fi urmate de un Q&A cu Golazin Ardestani.

Interviu integral, în limba engleză, poate fi citit scânând codul QR.

* Film nerecomandat minorilor / This film is not suitable for children.

CINEMA	CINEMA ARTA	CASA DE CULTURĂ	CINEMA MĂRĂȘTI
FLORIN PIERSIC	10:00 WHAT'S UP, DOC?	A STUDENȚILOR	19:30 THE PITCH BLACK ANTHOLOGY
15:30 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC Catane 96' / Ioana Mischie / România, Italia	Adio surori (Goodbye Sisters) 91' / Alexander Murphy / Franța, Nepal	14:00 PROIECȚII ÎN AFARA TIFF Damian & Brothers 20 de ani 65' / Jako Andrea Giacomini, Damian Drăghici precedat de scurtmetrajul Tuya Milan – Revisited Liviu Ungureanu / România	Fargo 99' / Ethan Coen, Joel Coen / Statele Unite ale Americii
18:00 TEEN SPIRIT, ZILELE FILMULUI ROMÂNESC De capul nostru (On Our Own) 94' / Tudor Jurgiu / România, Italia	12:15 WHAT'S UP, DOC? Ne-ai lăsat singuri (We Were Left Alone) 82' / Adrián Canoura Sánchez / Spania	16:00 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC, MINITIFF Atlasul Universului (Atlas of the Universe) 85' / Paul Negoescu / România, Bulgaria	CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR
20:30 FOCUS OLANDA Asii (Spetters)* 120' / Paul Verhoeven / Olanda	14:30 CLOSE UP: CORNELIU PORUMBOIU Când se lasă seara peste București sau Metabolism (When Evening Falls on Bucharest or Metabolism) 89' / Corneliu Porumboiu / România	18:30 SUPERNOVA Mereu iarnă (Always Winter) 117' / David Trueba / Spania, Belgia	18:00 ZIUA MAGHIARĂ Găina (Hen) 96' / György Pálfi / Germania, Grecia, Ungaria
CINEMA VICTORIA	17:00 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC Nu mă lăsa să mor (Don't Let Me Die) 108' / Andrei Epure / România, Bulgaria, Franța	21:00 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC Jurnalul unei cameriste (Diary of a Chambermaid) 94' / Radu Jude / Franța, România	20:30 FOCUS OLANDA Fabula 122' / Michiel ten Horn / Olanda, Belgia, Germania
10:00 COMPETITION Se face zi (The Night is Fading Away) 105' / Ezequiel Salinas, Ramiro Sonzini / Argentina	19:30 WHAT'S UP, DOC? Motel Paraiso 90' / Jose Eduardo Castilla Ponce / Mexic	SAPIENTIA 12:15 ZIUA MAGHIARĂ Povestea lui Pogany Indulo (Meant to be: The Story of Pogany Indulo) 85' / Olivér Márk Tóth / Ungaria	CERCUL MILITAR 13:15 SMART 7 Patty, ce nume de fată! (Patty is Such a Girly Name) 113' / Giorgos Georgopoulos / Grecia
12:30 COMPETITION O fantomă utilă (A Useful Ghost) 130' / Ratchapoom Boonbunchachoke / Thailanda, Franța, Singapore	22:00 WHAT'S UP, DOC? Despre noroi și sânge (Of Mud and Blood) 94' / Jean-Gabriel Leynaud / Franța, Germania	14:45 ZIUA MAGHIARĂ Nicio grijă, Sari! (Don't Worry Sari!) 83' / Sara Haragonics / Ungaria	15:45 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC Un loc sigur (A Safe Place) 103' / Cecilia Ștefănescu / România
15:30 COMPETITION Umbra tatălui meu (My Father's Shadow) 93' / Akinola Davies Jr. / Marea Britanie, Irlanda, Nigeria	PIAȚA UNIRII OPEN AIR	17:15 FULL MOON Mama lelelor (Motherwitch) 105' / Minos Papas / Cipru, Macedonia, Statele Unite ale Americii, Canada	18:15 THE PITCH BLACK ANTHOLOGY Tipul de la pompe funebre (Mortician) 95' / Abdolreza Kahani / Canada
17:30 CLOSE UP: CORNELIU PORUMBOIU A fost sau n-a fost (12:08 East of Bucharest) 89' / Corneliu Porumboiu / România	21:45 SUPERNOVA Gerul morții (Dead of Winter) 98' / Brian Kirk / Statele Unite ale Americii, Germania	19:45 FOCUS OLANDA Căprioara (Whitetail) 103' / Nanouk Leopold / Olanda, Belgia, Irlanda	20:45 TEEN SPIRIT Puștiul atomic (Nuclear Boy) 79' / Joren Molter / Olanda
20:00 COMPETITION Sicko 102' / Aitore Zholdaskali / Kazahstan	IULIUS PARC OPEN AIR	22:15 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC Atât de familiar (Something Familiar) 90' / Rachel Tâpârjan / România, Marea Britanie	MUZEUL DE ARTĂ 21:30 CINE-CONCERT Nopti albe (Beyond Sleep) 108' / Boudewijn Koole / Olanda Muzică live: Alex Simu & George Dumitriu
22:30 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC Y 98' / Maria Popistașu, Alexandru Baciu / România	21:45 SUPERNOVA Albele se spală la 90 (Whites Wash at Ninety) 145' / Marko Naberšnik / Slovenia, Serbia, Croația, Italia, Muntenegru, Macedonia de Nord		

Clujul văzut prin ochii celorlalți

La *Teen Spirit*, poveștile personale despre migrație, identitate și apartenență transformă o după-amiază obișnuită într-un exercițiu de ascultare

Bogdan Slab

În curtea Muzeului de Artă, câteva bean bag-uri împrăștiate pe iarbă își așteaptă participanții și anunță atmosfera relaxată a evenimentului care stă să înceapă. Soarele e ceva mai blând, iar norii se urmăresc leneș pe cerul după-amiezii. „Îmi doresc să avem un dialog deschis, judgement-free”, spune Vlad Borla, fondatorul proiectului *Adunat*. Cufundați în fotoliile moi, poziționate circular, oamenii sunt încurajați să-și spună povestea. Fiecare dintre ei are o experiență culturală diversă, care – într-o societate tot mai divizată și adesea intolerantă față de străini – riscă de cele mai multe ori să rămână neauzită.

De aici a pornit ideea pentru *One Day, Many Stories – Diversity Day*, ne informează Andreea Gabrian, membră a echipei *Teen Spirit*: „Suntem parcă din ce în ce mai izolați și mai puțin dispuși să purtăm un dialog. Și asta se vede mai ales în

Foto: Andreea Popa

relație cu cei veniți din alte țări. Așa că ne-am propus să creăm un spațiu non-stigmatizant, care să permită interacțiuni autentice cu cei din jur. Trecem zilnic pe lângă diverse grupuri etnice și nu realizăm cât de diferite sunt lumile noastre, cu toate că trăim în același oraș”.

„Cred în puterea poveștilor pe care le auzim direct de la alții.” – Greta Cazan, inițiatoarea evenimentului.

La început, conversațiile sunt timide. Oamenii se priivesc cu interes, dar par să își aleagă cu grijă cuvintele. Așe își petrece ultimele zile în oraș înainte de întoarcerea acasă, în Turcia, și ne mărturisește că e încercată de sentimente amestecate; Cluj devenise a doua ei locuință, pe care acum

o părăsește deopotrivă cu nostalgie și cu speranță.

Printre participanți se află și Kazi, care a venit din Bangladesh ca să studieze dezvoltare internațională. În scurta noastră interacțiune, am aflat că susține Brazilia la Cupa Mondială și că se bucură din plin de studenție. Tawfiq, la rândul său din Bangladesh, mi-a spus că îi place foarte mult România și că, în comparație cu alte țări, i se pare că oamenii trăiesc mai sănătos aici.

Vorbind și ascultându-ne reciproc e cel mai natural mod de conexiune și de a stărni curiozitatea față de viețile oamenilor din jurul nostru”, spune Greta

Cazan, inițiatoarea evenimentului. Dialogurile continuă să se dezvolte, astfel încât anunțul că activitatea a luat sfârșit este primit cu ezitare, ca și

cum poveștile ar mai fi avut nevoie de timp. Și chiar dacă această întâlnire nu schimbă peste noapte felul în care oamenii se priivesc, construiește un cadru în care diferențele nu mai reprezintă atât o barieră, cât un motiv în plus de apropiere. ■

Behind the ride. O incursiune în lumea sporturilor extreme

Georgiana Ursuțiu, Marta Oliver

Joi, 18 iunie, de la ora 14:00, în cadrul proiectului *Teen Spirit*, te invităm la o zi cu totul specială: „Behind the Ride”. Vino să întâlnești doi oameni care trăiesc sporturile extreme pe propria piele, practicanți și filmmakers, la un talk captivant. Vor vorbi despre adrenalină și vor povesti atât despre partea fun, cât și despre provocările prin care trec.

Un eveniment pentru cei curioși să afle că în spatele fiecărui trick perfect există ore de încercări, răbdare și pasiune. Pătrunde în culisele videoclipurilor lor și descoperă cum s-a născut fiecare cadru, ce sacrificii s-au ascuns în spatele filmărilor, dar și ce aspecte tehnice și umane au trebuit depășite pentru ca imaginile să ajungă așa cum și-au dorit realizatorii. De la 14:00 puteți vedea expoziția de fotografii, iar de la 15:00 la 17:00 discuția cu Silviu Naicu și Szilard Serestely, în calitate de practicanți și fotografi ai sporturilor extreme. ■

TIFF, o călătorie de 25 de ediții

Foto: Nicu Cherciu

► 2014

TIFF.13 i-a adus la Cluj pe renumitul regizor polonez Krzysztof Zanussi (foto), omagiat pentru întreaga carieră, dar și pe regizorii multipremiați Peter Webber, Albert Serra și Karim Ainouz.

Foto: Chris Nemes

► 2015

La ediția a 14-a, actrița Nastassja Kinski (foto) a întâlnit publicul la proiecția specială *Paris, Texas* (Palme d'Or, 1984) și a primit Premiul Special TIFF pentru Contribuția adusă cinematografilei mondiale.

Foto: Vlad Cupșa

► 2016

Celebra actrița Sophia Loren (foto) a fost prezentă, pentru prima dată în România, la ediția aniversară cu numărul 15 a TIFF, fiind distinsă cu Premiul pentru întreaga carieră.

La TIFF, poveștile nu se opresc la finalul filmului.

Cu E.ON alături de festival de peste 15 ani, ele continuă în comunitate - prin emoție, bucurie și implicare.

e-on

10 pentru FILM la TIFF, 2026: Matei Arvunescu: „Îmbraci o altă haină în fiecare seară”

10 actori de teatru sunt prezentați anual, în cadrul **TIFF**, profesioniștilor din lumea filmului și publicului. Programul promovează figuri noi în filmul românesc și îi vizează pe actorii ce nu au avut până acum șansa afirmării în cinema.

Interviu de Alex Popa

Cei selectați la ediția a 15-a a programului sunt: Anaïs Agi-Ali (Constanța), Matei Arvunescu, Dragoș Stoica și Tiberius Zavelea (București), Răzvan Clopoțel, Elena Emandi și Costin Stăncioi (Galați), Marin Lupanciuc (Timișoara), Kati Méhes (Satu Mare), Calița Nantu (Cluj).

Matei Arvunescu (31 ani) este actor al Teatrului Excelsior din București, prezent în ultimele stagioni în roluri tot mai vizibile. Alex Popa, coleg și prieten, pornește interviul dintr-o relație firească de apropiere și observă la Matei tocmai amestecul de vulnerabilitate, luciditate și rigoare care îl însoțește atât pe scenă, cât și în afara ei. Dincolo de „momentul bun” al carierei, răspunsurile lui vorbesc despre frică, despre muncă, despre șansă și despre nevoia de a rămâne uman într-o profesie instabilă.

De ce actorie ca tata și nu medicină ca mama?

Probabil pentru că atunci când eram mic asociam locul de muncă cu cele două variante pe care le știam eu. La mama mergeam rar la spital, o vedeam obosită, într-o cămăruță mică, cu un pat de spital cu așternuturile intacte pentru că nu apuca să doarmă și cu un piept de pui lăsat într-o farfurie, pe care îl primea, dar n-avea timp să-l mănânce. Pe holurile spitalului: bolnavi, oameni suferinzi, aparținători triști. Țsta era jobul mamei. Când mergeam la tata la job, vedeam niște oameni în toată

Foto: Sabina Costinel

firea care se îmbracă în alte haine și fac glume între ei și râd. Am avut șansa să merg la repetiții și mi se părea fascinant că ăsta e un job. Dacă vedeam un film când eram mic, mă duceam în camera mea și îl recream, cu pistoale de plastic, din perspectiva eroului principal, evident. La teatru vedeam cum o scenă putea fi reluată altfel și ieșea o cu totul altă poveste. Aș fi putut să stau la repetițiile alea toată viața.

Repetiția sau spectacolul?

Dacă trebuie să aleg, dacă am un pistol la cap, aș alege spectacolul. Mai ales perioada aia de spectacole după primele reprezentații când lumea începe să și respire, nu doar să-și țină respirația în timpul actului artistic. Cred că încerc să păstrez un

filtru și să nu cad în pateticul omului care se strofoacă să se emoționeze sau să râdă exagerat. Și atunci mă bazez mai mult pe latura tehnică, pe care încerc să o stabilesc foarte bine încă din repetiții și după aceea în spectacole. Sunt seri în care mai coboară îngerul, sunt seri în care nu. Dar spectatorul care vede o dată nu are de ce să fie vitregit de experiență.

Ți-e frică de scenă și de valurile carierei?

Da. De mai multe ori. În general la primele reprezentații, pentru că nu știi cum se va reacționa sau cum va fi receptat spectacolul. Am simțit asta mai ales în primii ani de teatru, când aveam și un mic sindrom al imposturii și impresia că trebuie să demonstrez de ce sunt eu

Sper să crească bruma de umanitate care există în oameni.

acolo. Acum nu mai simt la fel în totalitate, pentru că am căpătat oarecare siguranță pe anumite mijloace, dar am în continuare dubiile mele până aproape de premieră. Iar perioada asta mai bună o simt ca pe o responsabilitate nouă. Mă bucur de proiectele care apar și îmi este foarte frică de momentul în care va exista o diminuare a cantității de roluri sau a dimensiunii lor. Încerc doar să confirm și să reconfirm cu fiecare ocazie că sunt o alegere potrivită.

Ce înseamnă pentru tine un actor mare?

Pentru mine, un actor mare e un om care e sincer pe scenă. E un om care este versatil în profesie și e un om care are caracter. Eu nu pot să separ artistul de caracterul lui. Dacă aflu că cineva a făcut ceva în viața lui, bun sau rău, îmi este foarte greu să-l urmăresc și să nu am asta în cap. De asta, pentru mine, contează enorm să ai caracter. Un actor mare nu poate să fie un om mic. Trebuie să plesnească de umanitate și de empatie. ■

Scanați QR code-ul pentru interviul integral cu Matei Arvunescu pe LiterNet.ro:

Operațiunea Monstrul – un salt în timp

Proiecția specială a capodoperei lui Manole Marcus a fost făcută pe peliculă de 35mm.

Titus-Cezar Constantinescu

O capsulă de nostalgie care i-a făcut pe cei care au văzut filmul din 1976 încoace să re trăiască perioada tinereții, iar pentru cei mai tineri, o experiență nouă, probabil prima întâlnire cu un titlu românesc atât de vechi. La Stațiunea de Cercetare Horticolă USAMV, un loc în care natura e la ea acasă, scaunele au fost ocupate de fel și fel de oameni, de la copii la părinți și vârstnici.

Proiecția pe peliculă de 35 mm, a funcționat cu ajutorul unui proiector special pentru filme în format fizic, pe rolă. Principala persoană care s-a ocupat de proiecție și care a operat proiectorul este Christopher Mondt, împreună cu echipa sa. Christopher e asociat cu TIFF-ul de mai bine de 20 de ani, compa-

nia sa asigurând proiecțiile filmelor pe peliculă.

Christopher Mondt: „Pelicula are o lățime de 35 mm, calitatea e foarte bună, aproape de 4K. De asemenea, sunetul e imprimat pe peliculă, ca un disc de vinil. Versiunea pe care o avem a acestui film e de la o arhivă din București, pe 12 role, și are undeva la 4.000 de metri. Proiectorul are o lampă xenon de 4.000 de wați. Asta se vede prin culori și puterea acestora. Calitatea e aproape ca la un format digital”.

La final, invitații speciali, actorii Cristina Hoffman și Ovidiu Schumacher, au fost absolut impresionați de atmosferă, de public și de cât de bine se menține filmul după 50 de ani.

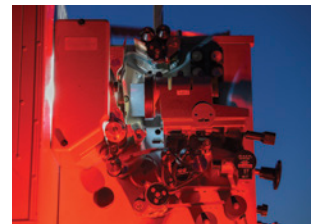
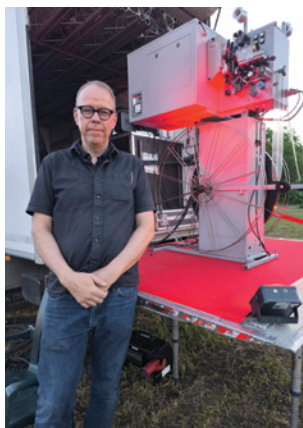
Cristina Hoffman: „Publicul extraordinar, așa

public numeros și mai ales tânăr, după 50 de ani, asta pentru mine e o surpriză nemaipomenit de frumoasă! Reacțiile spectatorilor erau atât de percutante, iar filmul apare azi în mijlocul unor oameni tineri care nu au trăit perioada respectivă.”

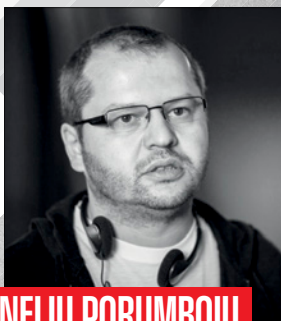
Ovidiu Schumacher: „Atâta lume la filmul ăsta nu am văzut nici la București. Aici sunt oameni care nici

nu erau născuți când s-a făcut filmul. Este absolut extraordinar. Îmi pare rău că nu mai sunt în viață cei care s-ar fi putut bucura și ei de film. După câte lume a fost în seara asta, nu cred că filmul se mai menține, ci crește. În fiecare an, în fiecare generație, vin mereu noi spectatori.”

La final, un spectator foarte entuziasmat a spus: „Am văzut filmul ăsta de vreo 100 de ori. E filmul meu preferat. E mare păcat că i-am pierdut pe Toma (Caragi) și pe toți ceilalți atât de repede.” (Cezar-Bogdan Constantinescu). ■

TIFF.25
Masterclasses
Sâmbătă, 20 iunie
Radisson Blu

CORNELIU PORUMBOIU
Regizor
10:30

BEN WHEATLEY
Regizor
11:30

ORNELLA MUTI
Actriță
12:45

Ada Solomon: Lanțul cinematografic e mult mai lung decât producția în sine

Producătoare de film și președinta boardului Academiei Europene de Film, Ada Solomon deschide seria evenimentelor RO Days | Industry Events cu keynote-ul *Future of European Film Financing*, dedicat provocărilor și perspectivelor finanțării cinematografiei europene.

Ruxandra Predescu

Ada Solomon

Dialogul dintre autori și exegeții de cinema mi se pare că a fost cartea noastră câștigătoare în lume.

izbibim de lipsa resurselor și de lipsa înțelegerii faptului că lanțul cinematografic e mult mai lung decât doar producția. Trebuie investit în partea de curatoriere, în tot ce înseamnă evenimente, festivaluri, locurile în care se deschide calea de dialog între public și autori, critici de cinema sau specialiști din industrie.

Au fost, recent, mai multe discuții despre critica de film...

Și aici am o mare problemă în România: percepția criticii și a rolului pe care acești oameni l-au avut, pentru că ei au contribuit esențial la ceea ce este cinematograful românesc astăzi. Adică eu cred că tandemul acesta între creatori și specialiștii în cinema – să le spunem critici în mod general, dar vorbesc aici de selecționeri de festivaluri, de curatorii per se, istorici de cinema, cronicari și jurnaliști – tot ansamblul ăsta, de fapt, a propulsat și a dus în lumina reflectoarelor, la marile festivaluri, cinematograful românesc, ca apoi el să se disipeze în lumea largă. Și nu pun aici autoritățile, pentru că, practic, forța cinematografului românesc

s-a construit prin el însuși în materie de promovare și de expunere. Sigur că nu s-ar fi putut ajunge acolo fără finanțări, dar finanțările s-au limitat la producție. Or, e mult mai mult decât atât.

Sunt coproducțiile internaționale, în momentul ăsta, cam singura plasă de siguranță rămasă pentru filmul de autor în Europa?

Da, sunt o șansă pentru marea masă. În plus, felul în care aceste fonduri sunt combinate a evoluat. Avem mult mai puțin din ceea ce numeam „pericolul euro-pudding-ului”; nu se mai bifează doar niște căsuțe în detrimentul poveștii. Asta se datorează și mobilității artiștilor de azi – avem regizori români care trăiesc în altă parte sau cinești cu dublă naționalitate care pot construi ceva cu identitate locală, îndeplinind formal condițiile de coproducție.

Cum se văd, la nivel european, eforturile României de a-și pune la punct legislația cinematografică, dar și schemele de cash rebate?

În ultima perioadă se vede mult mai bine prezența acestei scheme de ajutor de stat pentru *cash rebate*. Se vede mai bine și pentru că a fost promovat mult mai activ și pentru că, din fericire, s-au plătit datoriile istorice. Dar să reconstruiești după ce ai blocat sau ai dărâmat e mult mai greu. Cred că noua lege a cinematografiei, dacă vom reuși în fine să o trecem și să fie funcțională, va permite și un echilibru între componenta economică și contribuția artistică pentru proiecte de autor și la o dimensiune mai mică.

În fine, dacă ar fi să dai un singur sfat unui tânăr producător român care încearcă să deuteze...?

Să meargă mai departe doar cu proiectele despre care simte că sunt carne din carnea lui. ■

Ada, apropo de prezentarea ta, care crezi că este, acum, cea mai mare vulnerabilitate pentru independenți?

Reducerea fondurilor pentru cultură și, implicit, pentru cinematografie, iar asta se întâmplă peste tot, nu doar la noi. Cred în continuare că modelul european de finanțare publică, cel care permite libertate de creație și, practic, progresul cinematografului ca formă de expresie culturală, este în pericol din pricina asta. De asemenea, mi se pare periculoasă perspectiva în care rolul cifrelor ar începe să bată rolul de educație prin cultură, prin emoția pe care o aduce actul cultural. Filmul este bunul cultural care călătorește cel mai ușor, deschide ochii și hrănește umanitatea din noi. Ori lucrul ăsta nu poate fi înlocuit de un produs de serie care

e călduț, care e standard, care e formatat. Nu se poate, e imposibil. Nu înțeleg cum la nivelul autorităților să nu fie clar cât de importantă este cultura, mai ales în vremurile astea.

Mai este sala de cinema o destinație finală și obligatorie pentru ca un film european să fie considerat de succes?

Absolut că da! Dar e de adăugat încă un lucru: consumul de cinema și felul în care ajunge să fie comunicat către public, mai ales în cinemaul de autor, țin foarte mult de modul în care un film este curatoriat. Adică nu doar îl arunci în programul unor cinematografe și de acolo merge de la sine, mai departe, cu o campanie de promovare mai agresivă sau mai puțin agresivă. Dar aici iarăși ne

WHAT'S UP, DOC?

Motel Paraiso – viața între check-in și check-out

Maria Măruță

Motel Paraiso e genul de film pe care un regizor îl face ca un cadou lui însuși, un portret viu al bunicilor săi, pentru anii în care nu vor mai fi lângă el. Documentarul lui José Eduardo Castilla Ponce e la fel de jucăuș, amuzant și relaxat pe cât sunt bunicii săi, Daniel și Lourdes, căsătoriți de 53 de ani și patronii Motelului Paraiso. Situat într-un orașel pe coasta Golfului Mexic, motelul atrage oaspeți în căutare de vizite

Motel Paraiso e o sărbătoare a vieții bunicilor regizorului, precum și a motelului lor deocheat, care adăpostește atâtea povești câți oaspeți a cazat.

scurte, la plata cu ora. În aparență un loc simplu, motelul ni se arată, datorită poveștilor bunicilor, ca un vas ce dă pe dinafară de istorioare, dintre cele mai deocheate și simpatice. Sub ochii noștri, acest sex motel devine un spațiu nostalgic și romantic, între a cărui pereți stau tot atâtea anecdote și secrete câți oaspeți a găzduit.

Daniel îl plimbă pe José prin camere și îi spune, cu abundență de detalii, câte a văzut în viața lui de patron. Regizorul

preia aceste poveștioare, le reinterpretează și le reconstituie ca scurte scenete ce parodiază westernurile, filmele cu gangsteri și cinemaul mut. Astfel, alternând între viața și dragostea, încă tânără, dintre Daniel

și Lourdes, și viața (erotică) a motelului, *Motel Paraiso* ne îmbie să nu ne luăm prea în serios și să privim moartea ca pe un prilej de a sărbători viața unui om.

JOI, 18 IUNIE, ORA 19:30 / CINEMA ARTA

groupama.ro
AloGroupama: 0374 110 110

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Jurnalul unei cameriste – d'Est

Vlad Marina

Ceva e putred în sufrageriile lumii occidentale și poate că nu există mod mai bun de a o arăta

decât prin perspectiva unei migrante însărcinate să le mențină confortul și luciul: iată premisa celui mai recent film de Radu Jude. În povestea sa, o adaptare (foarte) liberă după romanul lui Octave Mirbeau din 1900, sufrageria e atribuită familiei de intelectuali înstăriți Donnadieu (de Bordeaux), iar pe menajeră o cheamă

Geanina (Ana Dumitrașcu). Originară dintr-un sătuc din Moldova, unde fetiția ei de nouă ani crește în grija bunicii, Geanina a mai lucrat înainte la un abator din Spania (în condiții explozive) și la o altă familie franceză (care o agresa fizic și îi confisca actele în chip de șantaj). Prin comparație, la reședința Donnadieu e mult mai bine. Între septembrie târziu și un Crăciun când Geanina ar trebui să revină în România, zilele

trec, în aparență, fără prea mari evenimente: robotit prin casă, îngrijit copilul familiei, făcut cumpărături, filmat împrejurimile, vorbit cu fiica și ocazional mama

pe video, jucat într-o piesă de teatru pentru amatori (ați ghicit, chiar *Jurnalul unei cameriste*, doar că într-o variantă mult mai porcoasă).

Produsul de sinteză e o frescă incisivă a Europei „celor două viteze”, în care Jude pune câte puțin din toate trucurile / preocupările care l-au consacrat. Avem ipocrizii, obscenități de zi cu zi, tragedii sociale, clash-

uri culturale, incursiuni în istorie, lecții de relativitate politică (maoistă de la 1968 vs româncă născută după '89 pe subiectul Ceaușescu), *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte* pentru francezi (pentru români care lucrează afară și le e dor de casă), *hate la Asterix și Obelix* și, poate mai cu seamă, critică a nedreptăților *business as usual* cu care vine dinamica centru-periferie în care sunt prinse (atâtea) persoane ca Geanina. Personal, mi-ar fi plăcut să existe ceva mai mult spațiu pentru experiența românească de dincolo de bubele cunoscute (eventual cu prețul secvențelor de teatru filmat), dar una peste alta *Jurnalul unei cameriste* este un film remarcabil de compact, care dispune de toate atuurile pentru a cuceri un public internațional încă „nepregătit” pentru probe

Colonialismul discret al burgheziei față în față cu suferința indiscretă a diasporei.

de foc ca *Îmi este indiferent dacă în istorie vom intra ca barbari* (2018), *Nu aștepta prea*

mult de la sfârșitul lumii (2023) sau *Dracula* (2025). Fapt e că Jude e de-acum clasic - genul de clasic care va continua să inoveze și post-canonizare.

JOI, 18 IUNIE, ORA 21:00 / CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR SÂMBĂTĂ, 20 IUNIE, ORA 13:30 / CINEMA FLORIN PIERSC

sync

Vineri 19 iunie
14:00 - 18:00
Edison House of Music
(Str. Ploiești 51)

14.00 - 15.00
Masterclass
Alex Simu &
George Dumitriu
Music scoring &
Cine-concerts

15.00 - 15.15
coffee break

15.15 - 16.15
Masterclass
Balz Bachmann
Music as
narrative
architecture

16.15 - 16.30
coffee break

16.30 - 18.00
Masterclass
Gary Welch
Followed by
Gary Welch in
conversation with
Balz Bachmann
Music
Supervising

THE PROGRAMME WILL
BE HELD IN ENGLISH

Moderated by:
Andra Vasile &
Adina Popescu
Sync About It

Radu Jude – despre prima producție în Franța

Proaspăt întors de la Cannes, *Jurnalul unei cameriste* în regia lui Radu Jude va avea premiera națională în cadrul TIFF.

Tamara Văscu

În procesul tău de pregătire pentru un film te documentezi intens și te inspiri. Care a fost procesul pentru acest film, pe lângă romanul lui Octave Mirbeau?

Radu Jude: În cazul asta, punctul de pornire a fost puțin diferit decât la alte proiecte, pentru că a fost o invitație din partea lui Saïd Ben Saïd, producătorul principal, de a face un film în Franța și am ales o poveste legată de imigrație, sau un tip de poveste, pe care o știam deja din experiențele celor din jur, din media, din research-ul pe care l-am făcut și așa mai departe; pe care am combinat-o cu elemente sau cu anumite scene, cu anumite capitole din romanul lui Mirbeau, pe care l-am transformat în repetiții de teatru în film. Pentru că în film, personajul principal joacă într-o trupă de teatru de

amatori, de studenți. E un fel de adaptare prin montaj. E o adaptare a romanului care nu e nicio adaptare, e o încercare de a pune anumite elemente din roman în contrast, prin montaj, cu povestea principală a filmului; care are de-a face cu emigrația și cu cele două Europe despre care vorbea Macron, la un moment dat, sau Europa cu cele două viteze despre care vorbea Macron.

Ne-am obișnuit cu un stil de umor sumbru în filmele tale. Cum ai echilibrat comedia de moravuri cu drama destul de apăsătoare a cameristei?

Mi se pare că lucrurile coexistă. Există o tendință la mine de a vedea dimensiunea comică a lucrurilor, care e mai redusă aici decât de obicei. Lucrul care m-a tentat cel mai tare a fost să fie o poveste unde să coexiste elemen-

tele astea, așa cum coexistă în viață, așa cum coexistă în lume, dacă vezi lucrurile dintr-o anumită perspectivă. Toate lucrurile sunt comice sau triste așa cum ar fi spus Flaubert, respectiv Gogol. Într-un anumit sens, așa spune că sunt scriitorii de la care filmul se revendică mai mult. Într-un fel de la Gogol, într-un fel de la Flaubert, mai mult decât de la Mirbeau.

Am văzut că ai păstrat într-o oarecare măsură tehnica filmării cu telefonul, pe care ai folosit-o și în *Kontinental 25*. Ce te-a atras la acest stil de filmare în ultimii ani?

În cazul de față așa spune că e un pic altceva, filmul e

construit prin trei fire care se întrepătrund, iar unul din fire este o corespondență video dintre personajul principal, această femeie de serviciu din Franța și fiica ei rămasă într-un sat din România. Telefonul are o funcție pur narativă, e un tip de imagine, care în felul care e, adică filmată cu telefonul, apare din motive dramaturgice, din motive de poveste, mai mult decât din motive de producție. Pentru că în celelalte filme, chiar și în cel pe care îl fac acum, filmarea cu telefonul e legată de reducerea bugetului și de posibilitatea de a face filme cu resurse mai puține; lucru care e esențial, sau din ce în ce mai important într-o țară ca România care se confruntă cu atâtea probleme economice, financiare și așa mai departe. Și cinematografia noastră se confruntă cu problemele astea tot mai mult. Probabil în anii care vor urma va fi tot mai greu și atunci o simplificare a procesului de filmare e ceva benefic. ■

JOI, 18 Iunie, ORA 21:00 / CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR
SĂMBĂTĂ, 20 Iunie, ORA 13:30 / CINEMA FLORIN PIERSIC

La un moment dat calculasem, patru filme de-ale mele, cele patru de dinainte de *Jurnalul unei cameriste*, două filme eseu, două filme de ficțiune, bugetele lor adunate făceau cât un film de ficțiune românesc cu buget mediu. Deci am făcut patru filme cu un buget de un film. Desigur nu e ușor dar oferă posibilitatea de a face lucruri diverse și pe mine mă interesează această diversificare. - Radu Jude

TIFF. 25

EXPOZIȚII
12-21 Iunie
10:00 - 18:00
INTRARE LIBERĂ

Muzeul de Artă

Dear Marilyn

Fotografii: Sam Shaw

La 100 de ani de la nașterea actriței, fotografii inedite cu Marilyn Monroe realizate de Sam Shaw, celebrul fotograf american și unul dintre cei mai importanți martori vizuali ai Hollywood-ului anilor '50, sunt subiectul unei expoziții unice la TIFF.25: Dear Marilyn.

Muzeul de Artă

Nadia, între perfecțiune, magie și mister

În anul dedicat ei, la 50 de ani de la Olimpiada din Montreal, Nadia Comăneci aduce în fața publicului o serie de fotografii inedite din arhiva personală și publicații străine.

Muzeul de Artă & Bulevardul Eroilor
zona pietonală

Continental 25

Fotografii: Serban Mestecăneanu

În ultimii 15 ani, fotograful Serban Mestecăneanu a fotografiat invitații TIFF într-un decor aparte: Hotelul Continental din Cluj. Această expoziție este rezultatul muncii lui. În fotografiile veți descoperi peste 300 de cineaști care au făcut parte din istoria TIFF-ului.

RO Days Industry Events la TIFF.25

În perioada 18-20 iunie, TIFF devine din nou gazda unora dintre cele mai importante discuții din industria audiovizuală, prin intermediul RO Days | Industry Events, un program dedicat profesioniștilor din domeniu.

Silvia Dragici

RO Days | Industry Events la TIFF.25 este programul pentru profesioniștii din industria de film

coproducții minoritare. Ziua se încheie cu **Between Generations: Passing the Mic**, discuție care aduce împreună regizori și producători din generații diferite - **Oana Iancu** și **Tudor Giurgiu** împreună cu **Alin Boeru**, **Bianca Isofache** și **Răzvan Macovei**.

Dimineața de vineri, 19 iunie, este dedicată proiecțiilor **Works in Progress**, cu extrase din cele 7 filme selectate, vizionate în circuit închis, urmate de Q&A cu echipele de producție. La Edison - House of Music, secțiunea **SYNC** reunește

compozitori și supervizori muzicali: **Alex Simu** și **George Dumitriu**. Vorbesc despre muzica de film și cine-concerte, **Balz Bachmann** despre muzică și narațiune, urmat de masterclass-ul lui **Gary Welch**.

La Radisson Blu, ziua continuă cu sesiunea **Who and What Protects the Screenwriter?**, unde **Denis Goulette** (Federation of Screenwriters in Europe) discută cu **Geo Doba** și **Cristina Ilescu** (Ghilda Scenariștilor din România), urmată de masterclass-urile lui **Roman Gutek** și **Aidan Gillen**, deschise publicului larg. Panelul **European Series in**

Transition îi are ca invitați pe **Alex Trăilă** (Council of Europe) și **Emmanuel Eckert** (Samara Media), care vor discuta despre noile mecanisme de finanțare și despre instituțiile care modelează viitorul serialelor europene.

Beyond Borders: How Actors Build International Careers reunește agenți și directori de casting - **Alice Walrafen**, **David Zitzlsperger**, **Domnica Cîrciumaru** și **Jon Kiriac**, într-o discuție dedicată actorilor români.

După-amiaza începe cu sesiunea de pitch-uri **Drama Room**, unde patru seriale în dezvoltare vor fi prezentate în fața unui juriu și a altor profesioniști din industrie, urmată de pitch-urile **Book to Screen**, unde șase autori vor prezenta, în limba română, potențialul proiectelor de adaptare în filme sau seriale. În continuare, **Matt Subieta** (Navia Films) va susține prezentarea **AI Tools for Indie Filmmakers to Stand Out**, **Scale Up**, and **Stay Human**, despre felul în care pot fi folosite instrumentele AI de către cineasții independenți, fără a-și pierde vocea artistică. Aceasta e urmată de **AI in Film and Animation Production**, cu **Vasi Alboiu** (PRO TV), care va explica felul în care inteligența artificială își găsește deja loc în producția de film și animație. Ziua se încheie cu **RO Days Industry Awards Ceremony**, unde vor fi anunțați câștigătorii **Transilvania Pitch Stop**, **Drama Room**, **Book to Screen** și **Works in Progress**.

Ziua de sâmbătă, 20 iunie, este dedicată în mare parte publicului larg, cu trei masterclass-uri: **Corneliu Porumboiu**, **Ben Wheatley** - regizorul britanic al filmelor **Kill List**, **High-Rise** și **Rebecca** - și **Ornella Muti**, actrița italiană cu o carieră de peste cinci decenii în filmul european. ■

Ediția aceasta aduce în prim-plan finanțarea și viitorul filmului european, tendințele Centrelor Naționale de Film, protecția drepturilor scenariștilor și impactul inteligenței artificiale asupra producției audiovizuale.

Printre invitații evenimentului se numără **Ada Solomon**, producătoare și Președintă a Consiliului European al Academiei de Film, **Roman Gutek**, distribuitor de film de artă, **Aidan Gillen**, actorul cunoscut din **Game of Thrones**, **Peaky Blinders** și **The Wire**, și **Corneliu Porumboiu**, unul dintre principalii reprezentanți ai Noului Val Românesc.

Programul debutează joi, 18 iunie, cu pitch-urile **Transilvania Pitch Stop (TPS)** unde 10 proiecte vor fi prezentate, urmate de întâlniri individuale cu posibili parteneri internaționali. Keynote-ul **Future**

of European Film Financing, susținut de **Ada Solomon**, va acoperi subiecte precum diversitatea culturală, inovația și finanțarea filmului european. Panelul **National Film Centers** îi aduce împreună pe **Nataša Bučar** (Slovenian Film Centre) și **Valentina Iusuphodjaev** (CNC Republica Moldova), într-o discuție despre direcțiile curente ale instituțiilor de film.

Tot în prima zi, prezentarea **What's Cooking, Romania?** îi reunește pe **Andrei Boncea**, **Valentin Savu** și **Anamaria Antoci** într-o discuție despre noua Lege a Cinematografiei, cash rebate și sprijinul pentru

WHAT'S UP, DOC?

Adio Surori

Stay alive for me

Maria Măruță

Toți cei care au avut uriașul noroc să aibă surori cu care se înțeleg bine știu că nu este un sentiment ca atunci când sunteți toate împreună, doar voi și secretele voastre. Orice povară e mai ușoară când știi că este cineva pe lumea asta care te cunoaște și iubește exact așa cum vrei să fii cunoscut și iubit – iar adevăratul chin e gândul că viața vă va duce pe drumuri diferite și vă va despărți.

Adio Surori e pe cât de tandru și înălțător, pe atât

Jamuna călătorește în satul natal din munții Himalaya pentru a strânge bani să plece la studii în străinătate, dar și pentru a-și revedea surorile și părinții o ultimă dată.

de tragic, căci surprinde un moment rar, de cumpănă, când patru surori se reunesc o ultimă dată pentru următorii șapte sau opt ani.

Jamuna și sora ei mai mică, Anmuna, locuiesc în Kathmandu. Curând, Jamuna va pleca în Japonia pentru a-și continua studiile, iar pentru a-i putea finanța plecarea, cele două pornesc spre satul natal din munții

Himalaya, unde caută yarsagumba. Această creatură rară,

jumătate ciupercă, jumătate insectă, dacă e recoltată corect și vândută în oraș, poate valora o avere. În căutarea de la 5000 de metri altitudine li se alătură părinții fetelor și celelalte două surori rămase în sat după ce s-au măritat de tinere.

Documentarul de debut al lui Alexander Murphy le însoțește pe cele patru tinere fără a deranja

dinamica dintre ele. Și deși ele n-au cunoscut niciodată o viață ușoară, ni se strecoară în suflet senzația că nu sunt foarte diferite de noi, căci, ca noi, visează la rochii frumoase și strălucitoare, la călătorit în străinătate, la o viață liniștită pentru părinții lor și la gândul revederii.

JOI, 18 IUNIE, ORA 10:00 / CINEMA ARTA

Motor. Acțiune. Lidl.
Știi că merită.

ANI LIDL
Știi că merită.

TIFF.

Filmul are propriul său limbaj – un interviu cu Roman Gutek

Distribuitor de filme, fondator de festivaluri, producător și susținător al cinematografilei de artă, polonezul Roman Gutek, va fi primul laureat al Premiului Janovics Jenő la Festivalul Internațional de Film Transilvania.

Ioan Șteopoaie

Foto: Lorand Vakarcs

Numele său este legat de cele mai semnificative inițiative cinematografice poloneze din ultimele trei decenii. Gutek este așteptat la Cluj-Napoca și în calitate de membru al juriului Competiției Oficiale și va urca pe scenă la Gala de Închidere TIFF.25. Nu ratați Masterclass-ul său de la Hotel Radisson Blu, vineri, 19 iunie, ora 22:30.

Ați făcut o muncă excelentă pentru cinematografia poloneză; sunteți un pionier în adevăratul sens al cuvântului. Ce vă rezervă viitorul?

Nu este o sarcină ușoară să prezici viitorul. În prezent, principala mea activitate este distribuția și încerc să mă retrag din festivalurile pe care le-am inițiat și organizat timp de mulți ani. Sunt un om de modă veche și mă concentrez pe Timeless Film Festival pentru că vreau să prezint filme clasice publicului tânăr.

„Am acceptat să fac parte din juriu pentru că aveți o varietate de filme, puțin diferite de ceea ce facem noi.”

Pe de altă parte, avem nevoie de festivaluri, deoarece sunt o modalitate alternativă de distribuție pentru autorii tineri care pot ajunge la un număr relativ mare de spectatori. Cred în cinematografia de autor și îi sfătuiesc pe regizorii tineri și talentați să își asume riscuri.

Este nevoie să înțelegem lumea imaginilor în care trăim, pentru că suntem înconjurați de ele, dar de multe ori publicul tânăr (și nu numai) nu înțelege; avem nevoie de educație pentru a înțelege cum funcționează aceste lucruri și cum să trăim cu ele.

Faceți parte din juriul competiției din acest an, care se

concentrează pe filme de debut sau pe al doilea film. Cum vi se pare această sarcină până acum?

Nu sunt un mare fan al concursurilor din cadrul

festivalurilor de film sau al artei în general. Cum să evaluezi munca unui artist? Pentru mine, cinematografia este o artă și nu este ușor să evaluezi artiști individuali pentru că suntem foarte diferiți unii de alții. Cât despre mine, pot spune că îmi plac descoperirile.

Pe de altă parte, înțeleg că un astfel de premiu ajută, în special tinerii regizori, dacă încearcă să găsească resurse și colaborări pentru proiecte viitoare.

Suntem în proces de vizionare a filmelor selectate din competiție și este o plăcere. Este prima dată când sunt aici, deși am vrut

de mult timp să vin, iar festivalul se suprapune cu pregătirile pentru festivalurile noastre.

Vineri, veți avea un masterclass. De ce ar trebui oamenilor să sară peste filmele de dimineață și să vină să vă audă vorbind?

Sper că tinerii vor fi acolo, pentru că am un mesaj pen-

„Cea mai mare satisfacție o am când găsesc ceva special, proaspăt și nou. Este întotdeauna vorba despre descoperiri.”

tru ei. Merită să-ți urmezi visele și merită să crezi. E atât de simplu. M-am gândit mereu ce fel de retrospectivă să organizez la festivaluri, chiar de la început, cu Festivalul de Film de la Varșovia, pentru că vreau să-i inspir, să-i fac să creadă în ceva, să aibă idei noi. Asta trebuie să facă un festival de film.

Educația este importantă și pentru asta am înființat o asociație care este acum unul dintre cele mai mari ONG-uri din Polonia în domeniul cultural. Facem programe educaționale la festivalurile noastre cu sute de participanți. De asemenea, propunem programe în școli unde, o dată pe lună, copiii merg la cinema să vizioneze filme, iar programul este adaptat de la grădiniță până la sfârșitul liceului.

Puteți recomanda un film din această ediție TIFF?

Sincer, nu am avut timp să studiez programul, dar ceea ce mi-a atras atenția este acest film *Prietenul tăcut*, de Ildikó Enyedi, care face parte din Zilele Filmului Maghiar. Dar există și alte titluri grozave, cum ar fi *Mulholland Drive* de Lynch, care este unul dintre regizorii mei preferați. După cum am spus, sunt un om de modă veche. ■

TIFF Team: Paula Hotea, Strategic Partnerships Manager

La ediția aniversară, punem un reflector și pe cei din echipa care a făcut și face posibil tot ce înseamnă TIFF: cine sunt (o parte) dintre ei și care e filmul lor la TIFF.

Ruxandra Predescu

La TIFF am devenit mai empatică, am învățat arta persuasiunii și cum să transform bunele intenții în realități palpabile.

Cine ești, ce faci la TIFF, de câți ani și de ce?

Sunt Paula și sunt la TIFF din 2002, de la prima ediție. Am început ca spectator și în

2007 m-am alăturat echipei. Jobul meu e să aduc bani în festival, să fac parteneriate de lungă durată cu sponsorii, să mă asigur că activările lor

sunt implementate cum trebuie și, nu în ultimul rând, să încerc să conving partenerii că TIFF înseamnă și filme, nu doar petreceri!

Dacă TIFF-ul ar fi un film, ce titlu i-ai da și ce gen ar fi?

TIFF este ca un mozaic efervescent de personaje, așa cum este *La Grande Bellezza*. Ar fi un film

coral în care se intersectează legende ale cinematografului, studenți entuziaști și voluntari, publicul cinefil, dar și personalități uriașe, cum a

fost Nadia în acest an. Clujul devine un platou de filmare uriaș unde petrecerile, dez-baterile și arta se contopesc timp de 10 zile.

Dacă zic TIFF, care e primul cuvânt care-ți vine în minte? Dar prima imagine?

Filme! Prima imagine ar fi cu Piața Unirii în seara de deschidere.

Care e ritualul tău preferat la Cluj în timpul TIFF?

Mersul pe jos, de la Casa TIFF la cazare, alergatul între Piața Unirii și sălile de cinema. Și faptul că merg din două în două zile la coafor, să mă salveze coafura, dacă ochii au cearcăne negre!

Dacă am face o capsulă a timpului pentru echipa TIFF.50, ce ai pune în ea și de ce?

Aș pune toți oamenii minunați pe care i-am cunoscut la TIFF: colegii de echipă, partenerii cu care am avut onoarea să colaborez, dar și invitații festivalului, celebri sau mai puțin celebri! ■

Radisson BLU CLUJ

RADISSON
BLU

SOPHISTICATED ELEGANCE IN
THE HEART OF TRANSYLVANIA

CLUJ

Radisson Blu Hotel Cluj
Aleea Stadionului 1, Cluj-Napoca, România
T: 0040 364 431 310 | info.cluj@radissonblu.com

FEEL THE DIFFERENCE
radissonhotels.com/blu

„Deșteptarea”, teatru îmbinat cu live-cinema

Oana Balaci

O producție a Teatrului Regina Maria din Oradea. „Deșteptarea” de Doru Vataavului va putea fi văzută în seara aceasta, de la ora 18:00, în Sala Mare a Teatrului Național „Lucian Blaga”

Cluj-Napoca, în parteneriat cu instituția gazdă și cu TIFF. La Q&A vor participa personalități ale internetului precum Silviu Faiăr, Really Rux, Sabina Teodora și Alex Zlăvog. Regizorul

Bobi Pricop a vorbit pentru AperiTIFF despre importanța vizionării spectacolului.

„Teatrul e un loc unde putem avea conversațiile dificile despre lucruri care poate altfel nu își găsesc

locul acasă sau la școală. *Deșteptarea primăverii* de Frank Wedekind a stârnit un scandal uriaș la vremea ei pentru că vorbea despre sexualitate, confuzie, violență subtilă. Wedekind a tras un semnal de alarmă: tăcerea costă, mai ales în adolescență. La 135 de ani distanță, subiectele tabu s-au schimbat în aparență, dar mecanismul e același. Astăzi nu mai e doar despre ce se întâmplă în corpurile adolescenților, ci și despre ce se întâmplă în telefoane, în conversații private, pe grupuri, în spații digitale, unde adolescenții își trăiesc o parte semnificativă din viață. Sper ca spectacolul nostru să ne aducă mai aproape de a înțelege și de a fi alături de noile generații. Fără să îi judecăm sau să comparăm cu noi, fără să fim moralizatori sau să le dăm lecții, ci cu dorința reală de a asculta.”

JOI, 18 Iunie, ora 18:00 / SALA MARE A TEATRULUI NAȚIONAL „LUCIAN BLAGA” CLUJ-NAPOCA

Dacă ar fi fost Grease regizat de Nae Caranfil și ar fi folosit, pe lângă critica socială, teoria smochinului a Sylviei Plath drept motor filosofic?

teni încearcă să-și găsească drumul în viață, având în comun pasiunea pentru motocross. Echilibrul grupului se schimbă când apare feme-fatale Fientje, hotărâtă să-și evadeze condiția socială.

Fără pudoarea specifică producțiilor contemporane, *Spetters* tratează corpurile, dorința și intimitatea fără filtre, cu o franchețe rar întâlnită în cinema mainstream, vorbind despre ego, mobilitate socială și felul în care alegerile aparent banale pot schimba o viață.

Teoria smochinului apare implicit în personajul Fientje, prinsă între mai multe posibilități de viață și

incapabilă să se dedice uneia. Ce alege? Ce compromis? Ce smochină culege? În fond, filmul vorbește despre probleme adolescente fundamentale: cine sunt, ce busolă morală aleg și ce sunt dispus să fac pentru a-mi depăși condiția.

În același timp, filmul surprinde ceva ce vedem și simțim tot mai puțin: comunitatea fizică, un ecosistem. În epoca globalizării și a obsesiei pentru construirea propriei imagini, există ceva reconfortant în felul în care filmul amintește cât de important rămâne umărul vecinului.

Și o predicție: următorul val în modă va fi inspirat de acest film. Bărbați în corset și salopete.

Filmul este prezentat cu sprijinul Ambasadei Regatului Țărilor de Jos în România, SEE NL.

JOI, 18 Iunie, ora 20:30 / CINEMA FLORIN PIERSIC

FOCUS OLANDA

Așii - alegeri, soarta, alegeri

Anais Dragu

Mi-e dor de filmele care știau pur și simplu să fie distractive. *Așii* (în original, *Spetters*) de Paul Verhoeven este esența, uneori problema-

tică, a divertismentului anilor '80. Între drame adolescente, prejudecăți și pregnanța creștinismului într-un oraș mic din acel deceniu, trei prie-

WHAT'S UP, DOC?

Ne-ai lăsat singuri – o mare genealogică

Louisa Miclăuș

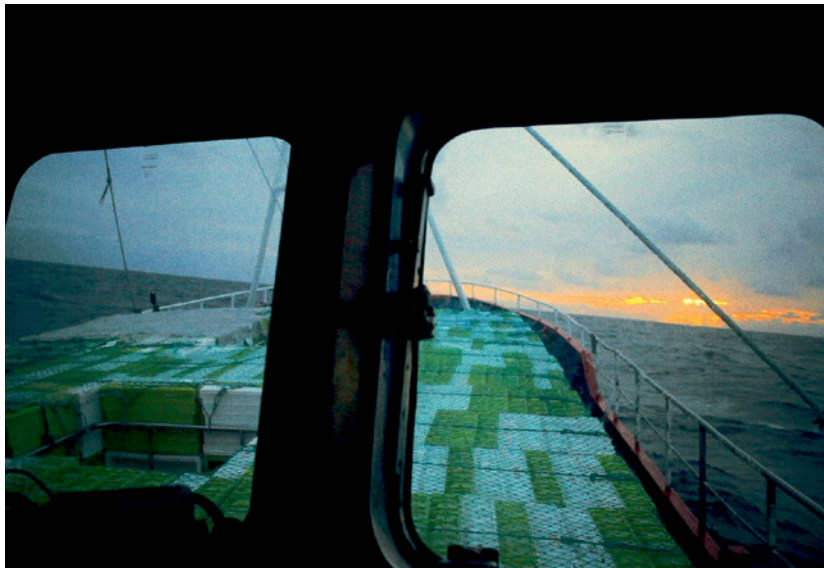
Fomos ficando sós începe ca un mister. Ne aflăm în mijlocul unei mări nesfârșite, fără să știm de unde am pornit și încotro ne îndreptăm. Imaginea înaintază lent, iar sensul se construiește din fragmente: casete VHS, cărți poștale, fotografii cu pești, imagini surprinse pe puntea unei ambarcațiuni. Treptat, aceste urme disperate se adună într-o mărturie a vieții lui Raúl, un pescar care și-a petrecut existența pe mare, departe de casă și de familie.

În lungmetrajul său de debut din 2025, regizo-

Uneori, ca să-ți înțelegi tatăl, trebuie să refaci drumul pe care absența lui l-a lăsat în urmă.

rul Adrián Canoura Sánchez caută o formă de apropiere de tatăl său. Nu este doar o apropiere fizică, ci și una senzorială, construită prin imaginile, sunetele și dovezile memoriei.

Insertiile experimentale se contopesc cu arhiva familiei, alcătuind un album intim despre reconcilierea dintre ceea ce a fost prezent și ceea ce a lipsit din relația părinte-copil. În anii

'90, Raúl și-a filmat munca pe mare cu o cameră VHS. Treizeci de ani mai târziu, Adrián urcă la bordul unei ambarcațiuni către Gran Sol, în sudul Irlandei, urmând traseul tatălui.

Singurătatea este acoperită de zgomotul valurilor,

timpul de urmele muncii, iar spațiul dintre tată și fiu de această călătorie. Rezultatul este un documentar sensibil, la granița dintre jurnal personal și poem.

**JOI, 18 IUNIE, ORA 12:15 /
CINEMA ARTA**

ALEGE SĂ EXPLOREZI

DUA LIPA PENTRU NESPRESSO

NESPRESSO

12:08 East of Bucharest

Twice in *12:08 East of Bucharest*, a character loosely quotes Heraclitus' declaration, "It is not possible to step into the same river twice."

Jay Weissberg

But of course that's precisely what he tries to do, entirely missing the point (depending on which Heraclitus scholar you ask): we can physically dip our toes into a river as often as we like, but the water and riverbed can never be the same. Now it's my turn to dive into this oft-visited stream, and how refreshing it is to bathe again in its burbling delights. Revisiting a twenty-year-old film about revisiting a sixteen-year-old revolution is the kind of playfully ironic exercise guaranteed to amuse the playfully ironic

director, Corneliu Porumboiu, long recognized as the most intelligently humorous of all the Romanian filmmakers who appeared on the scene in the early 2000s.

If anything, *12:08 East of Bucharest* feels even funnier than it did when it won the *Caméra d'or* in Cannes (and at just under ninety minutes it breezes along in record time). Most of the near-unanimously positive critiques refer to it as a stripped-down comedy, which is true and yet, despite limited sets and a deceptively simple construction, the film no longer feels

sparse. Maybe that's due to the sheer pleasure of returning to Porumboiu's terrifically delineated characters, though the film's freshness equally comes from the way the director uses these quirky figures and spare sets to make audiences think harder about some very weighty subjects. If we're to continue Heraclitus' parable, that old river has gotten a lot deeper in the past twenty years, and the waters are rushing along a lot faster than they used to do.

Perhaps we're simply more aware now, in this post-truth world, of how fabrications can be weaponized. Already back in 2015 the scholar Liliana Hoinärescu published a paper

concerning the rhetoric of lying in Romanian political discourse, but those days seem almost quaint compared to the present, when truth, in any country, no longer has any value. We know too much about the 1989 Revolution and its incomplete promises to accept any simplification, and it's hardly news that every work of art changes every time we re-view it, whether it's two days later or two decades. With *12:08 East of Bucharest*, the wit is just as fresh, the humanity equally profound. But our understanding has expanded, and the waters we're standing in now are a lot muddier, threatening to carry us out to a vastly more troubled sea. ■

Film has its own language, an interview with Roman Gutek

Polish film distributor, festival founder, producer, and advocate of art cinema, Roman Gutek, will be the first recipient of the Janovics Jenő Award at the Transilvania International Film Festival.

Ioan Șteopoaie

His name is attached to the most significant Polish cinematic initiatives of the past three decades. Gutek is also expected in Cluj-Napoca as a member of the Official Competition jury and will take the stage at the TIFF.25 Closing Gala. Don't miss his Masterclass at Radisson Blu Hotel, Friday, June 19, 10:30PM.

You did a lot of great work for Polish cinema, a pioneer in its true meaning. What does the future hold for you? Do you want to do something else in cinema?

It's not an easy task to predict the future. Nowadays, my main activity is distribution, and I try to step down from the festivals that I started and organized for many years. I'm a bit of an old-fashioned man, and I concentrate on Timeless Film Festival because I want

"I agreed to be part of the jury because you have a variety of films, a bit different from what we do."

to present classical films to the young audience.

On the other hand, we need festivals because festivals are an alternative way of distribution and young authors can reach a relatively large number of viewers. I believe in author-driven cinema and I advise young, talented directors to take risks.

There is a need to understand the world of pictures in which we live, because we are surrounded by them, but often the young audience (and not only) do not understand, and we need education to understand

how these things work and how to live with them.

You're part of this year's competition jury, which focuses on debut films or second feature films. How do you find this task so far?

I'm not a big fan of competitions in film festivals or in art in general. How to evaluate the work of an artist? For me, the cinema is an art, and it's not easy to evaluate individual artists because we are very different from each other. As for myself, I can say I like discoveries.

On the other hand, I understand that such an award helps, especially young directors, if they try to find resources and collaborations for future projects.

We are in the process of watching the selected films from the competition, and it's a pleasure. It's my first time here, although I've wanted to come for many years, but the festival over-

laps with the preparations for our festivals.

On Friday, you will have a masterclass. Why should people skip the morning films and come to hear you talk?

I hope that young people will be there because I have a message for them. It's worth

"The most satisfaction I get when I find something special, fresh, and new. It's always about discoveries."

following your dreams, and it's worth believing, simple as that. I was always thinking about which kind of retrospective to organize at the festivals, even from the beginning with the Warsaw Film Festival, because I want to inspire them, to make them believe in something, to get new ideas. That's what a film festival must do.

Education is important, and for that, I established an association that is now one of the biggest NGOs in Poland in the cultural field. We do educational programs at our festivals with hundreds of participants. We also propose programs in schools where, once per month, kids go to the cinema to watch films, and the program is adjusted from kindergarten through the end of high school.

Can you recommend a film from this year's TIFF edition?

Honestly, I didn't have time to study the program, but what caught my eye is this film by Ildikó Enyedi, *Silent Friend*, which is part of the Hungarian Days. But there are also other great titles like *Mulholland Drive* by Lynch, which is one of my favorite directors. As I said, I'm an old-fashioned man. ■

Close-up: Corneliu Porumboiu

Anatomy of a Gaze

A Corneliu Porumboiu retrospective is not only an opportunity to revisit the films of one of the most important Romanian filmmakers, but also to observe, when placed side by side, the trajectory of a gaze.

Ion Indolean

The filmmaker from Vaslui does not seem to have become an auteur through a theoretical program fixed from the very beginning, but rather through a form of gradual discovery. He learned by doing, by trying, by giving things up, by refining. This may also explain the feeling that his films never settle into a formula, even though they are immediately recognizable. They have rhythm, humour, silences, social observation, but above all, a fertile mistrust of truths delivered too quickly.

With the short films *Gone with the Wine* and *A Trip to the City*, he preserves something of the pleasure of direct observation: the village, the provincial town, people caught in comic situations, a still unstable Romania in which everyday ridiculousness can at any moment become a social symptom. *Liviu's Dream* takes this further: apartment blocks, small schemes, children born under Ceaușescu's demographic policies, wedding dresses, departures abroad, the survival strategies of the transition period. The young Porumboiu was looking for a world, catching it in its colloquial language and allowing it to reveal itself through apparently minor events.

With *12:08 East of Bucharest*, the stakes expand spectacularly, even if the form remains raw. The Revolution, one of the great subjects of post-communist Romania, is brought down into a local television studio, with three people trying to establish, live on air, whether their town

A fost sau n-a fost?

Porumboiu often starts from small things – a local television show, a banal surveillance, a discussion about a word, a football match, a buried treasure – so that these very details may open up larger questions.

truly took part in history. Here, his method becomes very clear: the major theme is not approached frontally or solemnly, but filtered through ridicule, wavering memory, provincial pride, and people's need to find a place for themselves inside a collective story.

In *Police, Adjective*, the zoom tightens. We no longer have the Revolution, but an institution: the police, the law, the dictionary, the words that can decide someone's life. The film does not ask only what is legal, but how a society comes to confuse the law with its moral meaning. Then, in *When Evening Falls on Bucharest* or

Politist adjective

Metabolism, he turns toward cinema itself: the actor's body, the duration of film stock, illness, production, the relationship between director and actress, between art and economy. Everyday life does not disappear, but it becomes more abstract, more closed in, more self-reflexive.

The Second Game radicalizes this search through a

gesture of disarming simplicity: an old football match, commented on by the director together with his father, a former major referee. Behind the blurry image, the snow, and the apparently calm conversation lie memory, filiation, late communism, and the difference between the ways in which two people remember the same world. *The Treasure* and *Infinite Football* continue this fascination with rules, games, obsession, and modest utopia, while *The Whistlers* shows how Corneliu Porumboiu can move all these concerns into a more playful form, closer to genre cinema, without giving up his questions about language, convention, and truth. Here he comes masterfully close to Jim Jarmusch, another genius of slow rhythm and of the limits of control.

Seen together, these films compose a cinematic journey in which reality is ob-

La gomera

served, dismantled, ironized, and transformed into a territory of doubt. What is history? Who is right? What does the law still mean? How does memory work? What can cinema show, and what always escapes it?

This is why a complete retrospective is not only a celebration, but also an invitation to reread. His films do not offer definitive answers; rather, they build devices through which reality begins to wobble. And in this wobbling, in this dry humour, in this patience of the gaze, lies one of the clearest auteurial forms in all of Romanian cinema. ■

Ada Solomon: The cinematic chain is much longer than the production itself

Film producer and President of the European Film Academy Board, Ada Solomon opens the RO Days | Industry Events series with the keynote *Future of European Film Financing*, dedicated to the challenges and perspectives of financing European cinema.

Ruxandra Predescu

Ada, speaking of your presentation, what do you think is currently the biggest vulnerability for independent filmmakers?

The reduction in funding for culture and, implicitly, for cinema — and this is happening everywhere, not just in our country. I still believe that the European model of public funding, which allows for creative freedom and, effectively, the progress of cinema as a form of cultural expression, is in danger because of this. I also find it dangerous when numbers and metrics start to outweigh the role of education through culture and the emotion that a cultural act brings. Film is the cultural asset that travels the most easily; it opens eyes and feeds the humanity in us. And this cannot be replaced by a lukewarm, standard, formatted, mass-produced product. It's simply not possible. I don't understand how authorities fail to see just how important culture is, especially in times like these.

Is the cinema hall still a final and mandatory destination for a European film to be considered successful?

Absolutely, yes! But there is one more thing to add: film consumption and the way it gets communicated to the public—especially auteur cinema—depends heavily on how it is curated. Meaning, you don't just throw it into a movie theater schedule and expect it to work on its own from there, backed by a more or less aggressive

Ada Solomon

promotional campaign. And here we hit a wall, again, with the lack of resources and the lack of understanding that the cinematic chain is much longer than just production. There must be investment in curation, in everything that means events, festivals—the places where a path of dialogue opens between the audience and the authors, film critics, or industry specialists.

There have been several discussions about film criticism recently...

I also have this major issue in Romania: the perception of criticism and the role these people have played, because they have contributed essentially to what Romanian cinema is today. I truly believe that this tandem between creators and film specialists—let's call them

The dialogue between authors and film scholars seems to me to have been our winning card in the world.

critics in a general sense, but I'm talking here about festival programmers, curators *per se*, film historians, reviewers, and journalists—this entire ecosystem, in fact, propelled Romanian cinema and brought it into the spotlight at major festivals, allowing it to then spread across the wide world. And I'm not including the authorities here, because practically, the strength of Romanian cinema in terms of promotion and exposure was built by itself. Of course,

it couldn't have gotten there without funding, but funding was limited to production. Yet, it is about so much more than that.

Are international co-productions currently pretty much the only safety net left for auteur cinema in Europe?

Yes, they are a chance for the mainstream projects. Furthermore, the way these funds are combined has evolved. We have much less of what we used to call the "Europudding danger"; people are no longer just ticking boxes to the detriment of the story. This is also due to the mobility of today's artists—we have Romanian directors living elsewhere or filmmakers with dual nationality who can build something with a local identity while formally meeting co-production conditions.

How are Romania's efforts to update its cinematic legislation, as well as its cash rebate schemes, viewed at the European level?

Lately, the presence of this state aid scheme for cash rebates is much more visible. It is more visible both because it has been promoted much more actively and because, fortunately, historical debts have been paid. But rebuilding after you have blocked or torn something down is much harder. I believe that the new cinema law, if we finally manage to pass it and make it functional, will also allow for a balance between the economic component and the artistic contribution for auteur and smaller-scale projects.

Finally, if you were to give just one piece of advice to a young Romanian producer trying to make their debut...?

To move forward only with those projects that they feel are flesh of their flesh. ■

Romanian Days 2026

This year's Romanian Days lineup is characterized by an unprecedented wave of fresh blood, marking a definitive return of fiction films.

Mihai Chirilov

A Safe Place

In previous years, I tended to be quite critical, often finding that Romanian documentaries held far more substance and audacity. This year, the dynamic has shifted.

We have more debut features in the competition than ever before - 9 out of 11 entries - and they are remarkably varied, opening new paths even if the lineup doesn't generate top-tier superlatives. The newcomers add a distinct energy to a competitive selection that ranges from Andrei Epure's spooky and highly atypical *Don't Let Me Die* and Sebastian Bădărău's lo-fi, B&W low-budget sci-fi *The Uncertainty Principle*, to Andreea Borțun's raw yet stylish *A River's Gaze*, Cecilia Ștefănescu's elusive yet bruising *A Safe Place*, and Ioana Mischie's quirky and inventive comedy *Catane*.

An interesting peculiarity is how many of these debuts come from actors-turned-directors, such as Cristian Bota's *Back and Forth* (a tense face-off between an actor and his

authoritarian father), Maria Popistașu's *Y* (co-directed with Alex Baciu - a sharp drama torn between privilege and principles, exploring the moral friction of an unexpected inheritance), and Valeriu Andriuță's investigative thriller turned test of conscience *The Circle*.

Rounding out the fiction slate is Mihai Mincan's sophomore feature *Milk Teeth*, which bowed in Venice: a haunting, atmospheric mystery set during the dying days of the Ceaușescu regime, tracking a young

Catane

girl's psychological descent following her sister's disappearance.

Paradoxically, while the documentary side has lost a bit of momentum - leaving us with very few titles - the two selected in competition are the strongest films in the entire national program. Rachel Taparjan's *Something Familiar*, produced by Monica Lăzurean-Gorgan, is a poignant investigation that turns an adoption search into a haunting confrontation with inherited trauma. It stands alongside Dragoș Turea's *Lenin's Pawn*, co-produced with the Republic of Moldova, a tragicomic doc following a lone actor's Sisyphean crusade against lingering Soviet ghosts. The latter is, in my opinion, the standout of the whole section.

Overall, Romanian Days reflects a transitional year of satisfying stylistic diversity. We intentionally kept the competition focused on filmmakers who are at the beginning of their journey, while showcasing

Overall, Romanian Days reflects a transitional year of satisfying stylistic diversity.

established names in a quite robust out-of-competition sidebar. Radu Jude is present with three works, including his bittersweet, deceptively conventional Cannes title *The Diary of a Chambermaid*; Tudor Jurgiu brings a rare local teen movie with the Berlinale-award-winning *On Our Own*; Ivana Mladenović returns with her explosive Balkan comedy *Sorella di Clausura*, awarded in Locarno; and Adrian Sitaru - awarded Best Director in Tallinn - delivers a cryptic, experimental puzzle with *Blindsight*.

They are joined by Paul Negoescu's tender children's film, Berlinale's *Atlas of the Universe*, and Tudor Giurgiu's *3 Days in September*, selected for IFFR - a 100% independent production captured in an impressive continuous shot of over an hour, which opened the festival as a personal family film made by the very people who help organize TIFF behind the scenes. Also featured out of competition is a spectacular, one-off screening of *The Wild Delta*, a nature documentary crafted to a high international standard by the exact same competent and passionate creative team behind the previous box-office hit *Wild Romania* (d. Dan Dinu).

As for the "health" of Romanian cinema, it suffers from the same pathology it always has: it is artistically robust but structurally arthritic. We have great minds producing works in spite of the system, not because of it. The funding mechanisms remain problematic, distribution at home is a constant struggle, and yet, the films keep clawing their way into existence. It's a miracle of pure stubbornness. Cristian Mungiu's second Palme d'Or with his most daring film yet, *Fjord*, is absolute proof of that - but you simply can't run an entire industry on miracles forever. ■

ROMANIAN DAYS

Diary of A Chambermaid – D'Est

Vlad Marina

When the discreet colonialism of the bourgeoisie meets the indiscreet suffering of the diaspora.

There is something rotten

in the living rooms of the Western world, and perhaps there's no better way to illustrate it than through the perspective of a migrant tasked with maintaining their comfort and glamour: this is the premise of Radu Jude's latest film. In his tale, a (very) loose adaptation of Octave Mirbeau's 1900 novel, the living room belongs to the wealthy, intellectual Donnadiu family (from Bordeaux), and the housekeeper is named Geanina (Ana Dumitrașcu). Originally from a small

village in Moldova (where her 9-year-old daughter is being raised by her grandmother), Geanina previously worked at a slaughterhouse in Spain (under exploitative conditions) and for another French family (who physically abused her and confiscated her documents as a form of blackmail). By comparison, things are much better at the Donnadiu residence. From late September until Christmas, when Geanina is supposed to return to Romania, the days seem to pass without much going on: housework,

taking care of the family's child, running errands, filming the surroundings, occasionally video chatting with her daughter and her mother, and acting in an amateur collage play (you guessed it, *The Diary of a Chambermaid*, except in a much raunchier version).

The result is an incisive portrait of a "two-speed" Europe, in which Jude weaves in a little bit of all the tricks and themes which established his reputation. There is hypocrisy, casual obscenity, social tragedy, cultural clashes, histori-

cal digressions, lessons in political relativity (a French 1968-Maoist debating Ceaușescu with a Romanian born after the '89 Revolution), a French adaptation of Romanian folktales *Youth Without Old Age and Life Without Death* (as a metaphor for the migrants' longing for home), hate for Asterix and Obelix, and, perhaps most notably, a critique of the "business as usual" injustices inherent in the center-periphery dynamic that traps (so many) people like Geanina. Personally, I would have liked to see a little more attention paid to the Romanian experience that lies beyond the well-known clichés (perhaps at the expense of some scenes of theatrical performances), but all in all, *Diary of a Chambermaid* is a remarkably compact film that has all the right ingredients to win over an international audience still "unprepared" for more challenging films such as *I Don't Care If We Go Down in History as Barbarians* (2018), *Don't Expect Too Much from the End of the World* (2023), or *Dracula* (2025). The bottom line is that Jude is now a classic – the kind of classic that will continue to innovate even after being canonized.

THURSDAY, 18 JUNE, 21:00 / STUDENT HOUSE
SATURDAY, 20 JUNE, 13:30 / CINEMA FLORIN PIERSIC

TIFF.25 Masterclasses Vineri, 19 iunie Radisson Blu

ROMAN GUTEK
Distribuitor, producător, fondator de festivaluri
10:30

AIDAN GILLEN
Actor
12:00

Radu Jude

On His First Production in France

Fresh off its Cannes premiere, *Diary of a Chambermaid*, directed by Radu Jude, will have its national premiere at TIFF.

Tamara Văscu

In your preparation process for a film, you do intense research and gather inspiration. What was the process like for this film, aside from Octave Mirbeau's novel?

Radu Jude: In this case, the starting point was a little different than for other projects, because it was an invitation from Saïd Ben Saïd, the main producer, to make a film in France. I chose a story related

to immigration – or a type of story that I already knew from the experiences of those around me, from the media, from the research I had done, and so on. I combined this with elements, certain scenes, or specific chapters from Mirbeau's novel, which I turned into theater rehearsals within the film. That is because, in the film, the main character acts in an amateur theater group.

It's a kind of adaptation through montage. It is an adaptation of the novel that isn't really an adaptation at all; it's an attempt to contrast certain elements of the novel, through montage, with the main story of the film, which deals with emigration and the two Europes that Macron talked about at one point, or the two-speed Europe that Macron mentioned.

We have grown accustomed to a style of dark humor in your films. How did you balance the comedy of manners with the rather oppressive drama of the chambermaid?

It seems to me that these things coexist. I have a tendency to see the comedic dimension of things, which is more reduced here than usual. What tempted me the most was to have a story where these elements coexist, just as they coexist in life, just as they coexist in the world, if you look at things from a certain perspective. All things are either comical or sad, as Flaubert or Gogol, respectively, would have said. In a certain sense, I would say they are the writers this film claims as its main influences. In a way from Gogol, in a way from Flaubert, more so than from Mirbeau.

I saw that you have kept, to some extent, the smartphone filming technique, which you also used in *Kontinental 25*. What has drawn you to this filming style in recent years?

In this particular case, I would say it's a bit different. The film is built upon three intertwining threads, and one of these threads is a video correspondence between the main character – this cleaning lady in France – and her daughter, who remained in a village in Romania. The phone has a purely narrative function; it is a type of image that – exactly as it is, shot on a phone – appears for dramatic reasons, for story reasons, rather than for production reasons.

Because in the other films, even the one I am making now, filming with a smartphone is tied to reducing the budget and the ability to make films with fewer resources. This is essential, or increasingly important, in a country like Romania, which is facing so many economic, financial, and other problems. Our cinematography is also dealing with these problems more and more. Probably in the years to come, it will be increasingly difficult, and so simplifying the filming process is something beneficial. ■

THURSDAY, JUNE 18, 9:00 PM / STUDENT HOUSE

SATURDAY, JUNE 20, 1:30 PM / FLORIN PIERSIC CINEMA

“At one point I calculated that four of my films – the four right before *Diary of a Chambermaid*, two essay films, two fiction films – their combined budgets equaled the budget of a single medium-budget Romanian fiction film. So, I made four films with the budget of one. Of course, it's not easy, but it offers the opportunity to do diverse things, and I am interested in this diversification.”

Filme, seriale, documentare subtitrate
Gratuit și nelimitat

TV5 MONDE+
MEREU CEVA DE DESCOPERIT

QR code and tv5mondeplus.com

The History of TIFF, seen from Hotel Continental, Through the Eyes of Șerban Mestecăneanu

Paul Petrache

Oliver Stone, director, SUA

"I can't believe I've photographed 380 people!" – Șerban Mestecăneanu

The City, the People, the Festival and immediately recognized the photographic and documentary potential of the place.

"It was quite difficult in the first year to convince many people to come with me to an abandoned hotel to have their photos taken, but as soon as they stepped inside the building, every single one of them was immediately impressed. Beyond the immediate impact of the place's very painterly decay, the building's history certainly helped too. Built in 1894 by architect Lajos Pákey

- who also designed, among other things, the pedestal of the Matthias Corvinus statue in Piața Unirii and the Chios restaurant - and originally named Hotel New York (likely after furniture brought from a Budapest hotel and monogrammed "NY"), it was the first electrified building in Cluj. In 1921, the first Romanian cultural magazine from Cluj, Gândirea, was published here for the first time, and during World War II, for a period of six months, the Gestapo headquarters operated within these walls. Actor Tomer Pawlicki, upon learning this, asked me to take his photos in the hotel basement where he "played" the role of a prisoner, telling me that his parents had been interrogated by the Gestapo. In 1960, New York became Continental." ■

The Transilvania International Film Festival presents the exhibition "Continental 25" featuring 380 actors, directors, cinematographers, producers - in short, film industry professionals from around the world - photographed over the past 15 years by Șerban Mestecăneanu

in a distinctive setting: Hotel Continental in Cluj. The exhibition can be visited both at the Museum of Art and on Bulevardul Eroilor, until June 21, between 10:00 - 18:00. Admission is free.

Șerban Mestecăneanu says he discovered Hotel Continental in 2011 while working on the album "TIFF:

Mihai Chirilov, film critic

Vlad Ivanov, actor

Andreea Vasilie, actress

Tudor Giurgiu, director

Mara Bugarin, actress

Lucian Pintilie, director

Armand Assante, actor, SUA

RO Days Industry Events at TIFF.25

Between the 18th and 20th of June, TIFF becomes once again home to some of the most important conversations in the audiovisual industry, through **RO Days | Industry Events**, a program dedicated to film and TV professionals.

Silvia Dragic

This year's edition puts the spotlight on subjects such as the financing and future of European film, current trends among National Film Centers, the protection of screenwriters' rights, and the impact of artificial intelligence on audiovisual production.

Guests at this year's event include **Ada Solomon**, producer and Chair of the Board of the European Film Academy, **Roman Gutek**, art house film distributor, **Aidan Gillen**, the actor known for *Game of Thrones*, *Peaky Blinders*, and *The Wire*, and **Corneliu Porumboiu**, a leading figure of the Romanian New Wave.

The program kicks off on Thursday, June 18, with the **Transilvania Pitch Stop (TPS)** pitching session, where 10 projects will be presented, followed by one-on-one meetings with potential international partners. The keynote **Future of European Film Financing**, delivered by **Ada Solomon**, will cover topics such as cultural di-

RO Days | Industry Events at Transilvania IFF.25 is the program for film industry professionals

versity, innovation, and the financing of European film. The panel **National Film Centers** brings together **Nataša Bučar** (Slovenian Film Centre) and **Valentina Iusuphodjaev** (National Film Center of the Republic of Moldova) for a discussion on how film institutions are adapting to the industry's current needs.

Later that day, the panel **What's Cooking, Romania?** brings together **Andrei Boncea**, **Valentin Savu**, and **Anamaria Antoci** for a discussion on the new law of the National Center of Cinematography, cash rebate, and the support for minority co-productions. The day wraps up with **Between**

Generations: Passing the Mic, a discussion that brings together directors and producers from different generations - **Oana Iancu** and **Tudor Giurgiu**, alongside **Alin Boeru**, **Bianca Isofache** and **Răzvan Macovei**.

The morning of Friday, June 19, is dedicated to the **Works in Progress** screenings, with excerpts from the 7 selected films shown in a closed circuit, followed by Q&A sessions with the production teams. At Edison - House of Music, the **SYNC** section brings together composers and music supervisors: **Alex Simu** and **George Dumitriu**, in a conversation on film scoring and cine-concerts, **Balz Bachmann** on music as narrative architecture, followed by **Gary Welch's** masterclass.

At Radisson Blu, the day continues with the session **Who and What Protects the Screenwriter?**, where **Denis Goulette** (Federation of Screenwriters in Europe) speaks with **Geo Doba** and **Cristina Iliescu** (Romanian Film & TV Screenwriters

Guild), followed by masterclasses by **Roman Gutek** and **Aidan Gillen**, both open to the general public. The panel **European Series in Transition** welcomes **Alex Trăila** (Council of Europe) and **Emmanuel Eckert** (Samara Media), who will discuss the new funding mechanisms and institutions shaping the future of European series. **Beyond Borders: How Actors Build International Careers** brings together agents and casting directors - **Alice Walrafen**, **David Zitzlsperger**, **Domnica Cîrciumaru**, and **Jon Kiriac** - for a discussion dedicated to Romanian actors.

The afternoon opens with the **Drama Room** pitching session, where four series in development will be presented to a jury and to international professionals, and continues with the **Book to Screen** pitches, where six authors will present, in Romanian, the screen adaptation potential of their projects. **Matt Subieta** (Navia Films) will deliver the presentation **AI Tools for Indie Filmmakers to Stand Out, Scale Up, and Stay Human**, on how independent filmmakers can use AI tools, without losing their artistic voice. This is followed by the **AI in Film and Animation Production** presentation with **Vasi Alboiu** (PRO TV), on how artificial intelligence is already finding its place in film and animation production. The day closes with the **RO Days Industry Awards Ceremony**, where the winners of **Transilvania Pitch Stop**, **Drama Room**, **Book to Screen**, and **Works in Progress** will be announced.

Saturday, June 20, is largely dedicated to the general public, with three masterclasses: **Corneliu Porumboiu**, **Ben Wheatley** - the British director behind *Kill List*, *High-Rise*, and *Rebecca* - and **Ornella Muti**, the Italian actress with a career in European film spanning over five decades. ■

Transilvania Pitch Stop – a line between emerging talents from the region and potential partners

Now in its 13th edition, Transilvania Pitch Stop (TPS) continues to serve as a launching pad for emerging filmmakers from Romania and its neighboring film industries.

Silvia Dragic

Over 120 projects of 1st and 2nd time directors have passed through TPS across its previous editions.

This year's pitching session, held on the 18th of June as part of **RO Days Industry Events**, brings ten feature film projects in development before an audience of producers, distributors, sales agents and film fund representatives, among other international guests. Each year, the program makes a selection of projects destined for European co-production from countries such as Romania, Bulgaria, Hungary, the Republic of Moldova, Serbia, Ukraine, Greece, Türkiye, Georgia, the Republic of Cyprus, and Albania, with the aim of cross-border cooperation and the strengthening of cultural ties across Europe.

Over 120 projects of 1st and 2nd time directors have passed through TPS across its previous editions, many of which went on to be screened and win awards at major festivals worldwide. This year, five of the selected projects benefited from tailored script consulting with **David Pope**, whose script consulting credits include films such as *Tiger Stripes* and *Obraz*. Additionally, every team was coached ahead of their public pitch by **Agathe Berman**, the renowned pitching consultant and producer whose credentials span pitch events from SeriesMania to the Torino Film Lab.

The selection itself reflects that cross-border

ambition: Romania and Türkiye each field three projects, Ukraine brings two, and Bulgaria and Hungary round out the line-up with one title each. Several of the selected projects are co-productions in their own right - *A Brighter Word Than Bright*, directed by **Belkis Bayrak**, unites producing partners from Türkiye, France, and Kosovo, and *Another Story About My Son*, directed by **Adrian Silişteanu**, pairing Romania's Domestic Film with Bulgaria's Viktoria World Sales and Distribution.

This year's selected projects are:

► *Fathers* (Bulgaria) - directed by **Martin Iliev**

- *Colors of Freedom* (Hungary) - directed by **Kristóf Zsolt Tóth**
- *Another Story About My Son* (Romania) - directed by **Adrian Silişteanu**
- *Decebal's Wedding* (Romania) - directed by **Matei Luca-ci-Grünberg**
- *Sun Offspring* (Romania) - directed by **Octavian Şaramet**
- *A Brighter Word Than Bright* (Türkiye) - directed by **Belkis Bayrak**
- *The Guardians of the Old Lady* (Türkiye) - directed by **Selda Taşkın**
- *Rain Country* (Türkiye) - directed by **Zeynep Köprülü**
- *The Silent Shore* (Ukraine) - directed by **Iryna Asonova**
- *Times New Roman* (Ukraine) - directed by **Philip Sotnychenko**

This year's international jury brings together:

- **Monica Goti** - General and Programme Manager of the Trieste Film Festival and President of Alpe Adria Cinema (Italy)
- **Antoine Simkine** - founder of the Paris-based production company Les Films d'Antoine, whose slate includes *The Summer of Sangailé* and *Bikechess* (France)
- **Viorel Chesaru** - post-production expert and director of Chainsaw Europe (Romania)

Now firmly established as one of the region's key development platforms, the **Transilvania Pitch Stop** program continues to create a direct line between emerging talents from the region and potential partners. ■

Damian & Brothers 20 Years – aproape totul, într-un documentar

Cu ocazia a două decenii de la înființare, trupa *Damian & Brothers* va urca pe scena Casei de Cultură a Studenților, astăzi, de la ora 14:00, în deschiderea documentarului *Damian & Brothers 20 Years*, în regia Andreei Giacomini și a lui Damian Drăghici.

Maria Măruță

Într-un dialog cu AperiTIFF, Damian Drăghici spune despre colegii săi că sunt într-adevăr frații săi care l-au salvat din afundișul unei depresii.

Ce lucru aflăm din film despre Damian & Brothers pe care publicul nu îl știa până acum?

Aflăm tot ce se află în spatele poveștii: cum și de ce am pornit *Damian & Brothers*, care a fost motivația, cum am găsit membrii. Și, poate cel mai important lucru, deși majoritatea ne asociază cu energia bună, cu fericire și distracție, vor afla că în spatele scenei este mai mult de atât. Există o mulțime de lucruri care n-au fost expuse până acum. În documentar arătăm aproape totul despre *Damian & Brothers*.

Cât de diferit este să vă spuneți povestea prin muzică, față de a o vedea spusă într-un documentar?

O diferență uriașă, nici mie nu mi-a venit să cred când

Damian Drăghici

Sper ca oamenii să nu uite de unde au plecat, căci acolo e răspunsul.

am văzut. Am avut mii de concerte, am cântat așa de mult, dar nu ne-am dat

seama. E mult mai ușor să-ți auzi muzica sau să ai povestea prin muzică decât prin imagini. Abia când ajungi să vezi totul prin imagini îți dai seama cât de mult s-a muncit sau prin câte lucruri am trecut - câte etape, câte momente, câte sușuri, coborâșuri și câte amintiri frumoase.

Toate astea au construit imaginea, sunetul și trupa *Damian & Brothers*.

Filmul vorbește mult despre prietenie și comunitate. Ce a ținut trupa unită timp de 20 de ani?

Cred că, în primul rând, muzica, apoi frăția dintre noi. La început, când am ales numele, mi s-a părut că a fost pus la întâmplare, dar s-a dovedit că noi chiar am devenit ca frații, într-atât încât a trebuit la un moment dat să închidem proiectul, pentru că altfel nu mai eram aici. Trăiam o viață de rockstari și am luat-o pe arătură puțin. Dar ne-au ținut împreună frăția, muzica, și *commitment*-ul nostru să bucurăm oamenii.

Ați avut un parcurs deloc ușor. Care a fost momentul din viața dvs. în care muzica v-a „salvat” cu adevărat?

Damian & Brothers chiar m-a salvat. La 36 de ani, când am început proiectul, nu-mi trecea prin minte că așa ceva mă poate salva din depresia în care eram. Nu mai găseam nicio soluție. Punându-mă în serviciul celor din trupă și lucrând alături de ei, m-a salvat. ■

JOI, 18 IUNIE, ORA 14:00 / CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR

Votează filmul care merită Premiul Inimii la TIFF

